

Національна Академія державного управління
при Президентіві України
Дніпропетровський регіональний інститут
державного управління

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Матеріали
науково-практичної конференції
за результатами стажування слухачів
спеціальності «Державне управління»
(6 жовтня 2010 р., м. Дніпропетровськ)

Дніпропетровськ
ДРІДУ НАДУ
2010

Редакційна колегія:*Є.І. Бородін* (голов. ред.), д-р іст. наук, проф.,*С.М. Серьогін*, д-р наук з держ. упр., проф.,*В.Г. Вікторов*, д-р філос. наук, проф.,*Ю.П. Шаров*, д-р наук з держ. упр., проф.,*О.Ю. Бобровська*, д-р наук з держ. упр., проф.,*Л.Л. Прокопенко*, д-р наук з держ. упр., доц.,

В.М. Дрешпак, канд. держ. упр., доц.

О.М. Рудік, канд. політ. наук, доц., *М.А. Стрижка* (відп. секретар).

А 43 Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування : матеріали наук.-практ. конф. за результатами стажування слухачів спеціальності «Державне управління» / за заг. ред. Є.І. Бородіна. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2011. – 84 с.

Уміщені матеріали доповідей учасників науково-практичної конференції «Актуальні проблеми державного управління та місцевого самоврядування». Досліджуються проблеми взаємодії влади і політичних партій, приєднання України до Європейського Союзу, залучення громадян до управління, регіональної бюджетної політики та місцевих фінансів, удосконалення системи соціального захисту населення.

Для фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів Національної академії державного управління при Президентові України, а також для тих, кого цікавить окреслене коло проблем.

<i>АНДРІЯНОВА Ю.В.</i> Методологія попередження конфліктів у діяльності державних службовців	5
<i>БАТЮК Д.В.</i> Стан, проблеми та шляхи вдосконалення роботи регіонального відділення фонду державного майна України у Дніпропетровській області	7
<i>БОЧАРОВ А.М.</i> Організаційно-правове забезпечення державної політики у сфері радіаційного та хімічного захисту населення на рівні району	10
<i>ГЕРАСИМЧУК С.С.</i> Стратегія підвищення якості надання соціальних послуг населенню Дніпропетровська шляхом розробки та впровадження механізму соціального замовлення	14
<i>ГОЗ І.Б.</i> Напрями поліпшення інвестиційного клімату України: досвід країн Центральної та Східної Європи	16
<i>ГОРБАЧОВ В.А.</i> Проблеми підвищення ефективності державного фінансового контролю	20
<i>ГОТКО Т.Ю.</i> Кадрова робота в органах місцевого самоврядування (на прикладі Дніпропетровської обласної ради)	23
<i>ГРАБКО Є.В.</i> Дослідження шляхів та можливостей розв'язання актуальних проблем житлово-комунального господарства	26
<i>ГРИГОРАШ О.В.</i> Удосконалення державного регулювання у сфері гострої діяльності: регіональний аспект	29
<i>ДІДИК В.П.</i> Регіональна політика України в контексті розвитку інтеграційних процесів	32
<i>ДЕМЧЕНКО Т.В.</i> Оцінювання програм соціально-економічного розвитку територій	35
<i>КОМІСАРЕНКО В.В.</i> Шляхи вдосконалення роботи відділу енергозбереження вугільної промисловості, планування та розвитку енергетичних підприємств та фінансового забезпечення паливно-енергетичного комплексу Дніпропетровської обласної державної адміністрації	38
<i>ЛЄТОВ А.М.</i> Проблеми розвитку, ремонту та експлуатації житлового фонду України	40
<i>ЛЯХОВЧЕНКО Ю.М.</i> Поліпшення якості надання соціальних послуг особам з обмеженими можливостями	43
<i>МАКАРЕНКО О.П.</i> Проблеми наповнення доходної частини місцевих бюджетів в Україні	46
<i>МАКОГОН М.С.</i> Фінансовий контроль як інструмент державного управління	49
<i>МОРОЗ В.В.</i> Досвід залучення іноземних інвестицій в Дніпропетровській області	51
<i>МОРОЗ О.В.</i> Теоретичні та практичні аспекти діяльності Головержслужби України в Дніпропетровській області	53

<i>МОСТОВИЙ М.В.</i> Взаємовідносини органів влади та підприємницького середовища	55
<i>ОСТРОБОРОДЬКО В.Л.</i> Удосконалення дозвільної системи діяльності малих і середніх підприємств	58
<i>ПАРФЕНІЙ М.Г.</i> Напрями удосконалення розвитку персоналу державних службовців	60
<i>ПОНОМАРЕНКО Ю.О.</i> Удосконалення організації роботи відділу виплати соціальної допомоги та компенсацій (на прикладі управління праці та соціального захисту населення виконкому Саксаганської районної у місті Кривому Розі ради)	62
<i>РЄЗНИКОВА Г.І.</i> Проблеми комунікацій між органами державної влади та громадськістю в процесі управління охорони навколишнього природного середовища	64
<i>РЯБІК Н.М.</i> Деякі проблеми організаційно-правового забезпечення діяльності вищого господарського суду України	67
<i>РЯБОШТАН Є.В.</i> Політики-інституційні аспекти співпраці України та ЄС	70
<i>СІЛЬЧЕНКО Т.В.</i> Напрями впровадження гендерної політики органами державного управління в Україні	72
<i>СЕМЕНКО І.М.</i> Оцінка ефективності діяльності управління взаємодії з правоохоронними органами, оборонної та мобілізаційної роботи Дніпропетровської обласної державної адміністрації	74
<i>ФЕСЕНКО М.В.</i> Шляхи розвитку та вдосконалення антимонопольного законодавства України	75
<i>ЦИМБАЛ В.С.</i> Упровадження сучасних технологій управління персоналом місцевих органів виконавчої влади	78
<i>ЧЕПЕЛЬ І.О.</i> Стан і проблеми регіонального розвитку України	80

Ю.В. Андріянова

МЕТОДОЛОГІЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Конфлікти в сучасному суспільстві являють собою зародження та прояви об'єктивно існуючих соціальних суперечностей. Суперечності суспільства є специфічним відображенням його суті, його вирішальною, рушійною силою розвитку. Кожна суперечність специфічно проявляється в контексті всієї системи суперечностей і потребує адекватного розв'язання.

Універсальних методів виходу із конфліктних ситуацій, їх попередження та вирішення не існує. Наявність великої кількості причин конфліктів збільшує ймовірність їх виникнення. Тому конфліктами потрібно управляти. За ефективного управління конфліктами їхні наслідки можуть відігравати позитивну роль, бути функціональними, дієвими в інтересах певної справи й суспільства [2, с. 128].

Управління конфліктами як складний процес включає конкретні види діяльності [3, с. 44]:

- профілактика й запобігання виникненню конфлікту;
- діагностика та регулювання конфлікту на основі коригування поведінки його учасників;
- прогнозування розвитку конфліктів і оцінка їхньої функціональної спрямованості;
- розв'язання конфлікту.

Особливої уваги, на нашу думку, потребує діяльність щодо запобігання виникненню конфлікту, яка передбачає дії суб'єкта управління, спрямовані на недопущення виникнення конфлікту. Запобігання виникненню конфліктів ґрунтується на результатах їх прогнозування.

Під попередженням конфліктів варто розуміти не тільки їхню профілактику, але й запобігання виникненню. Профілактика конфліктів – це вид управлінської діяльності, що полягає у своєчасному розпізнаванні, усуненні чи ослабленні конфліктогенних факторів й обмеженні таким чином можливості їх виникнення чи деструктивного розв'язання в майбутньому, що зводить до мінімуму ймовірність виникнення конфліктів між ними. А ось запобігання виникненню конфлікту – це комплекс заходів, спрямованих на відтягування чи недопущення його виникнення, а також на зниження деструктивного впливу наслідків конфлікту; блокування дії причин виникаючого конфлікту.

Сукупність методів, спрямованих на попередження конфліктів у діяльності державних службовців, можливо інтерпретувати у вигляді набору заходів, які різняться в залежності від правового статусу (керівник та підлеглий) та причин виникнення конфлікту (об'єктивні та суб'єктивні).

Виокремлення керівника і підлеглого у даній системі заходів може справити враження, що ми розглядаємо вертикальний конфлікт, але це не так. Визначення даних потенційних учасників конфлікту передбачає різний набір заходів, що зумовлено відмінністю у статусі.

Об'єктивні причини, перш за все, зумовлюють виникнення організаційних конфліктів, а суб'єктивні – міжособистісних. До об'єктивних причин віднесено власне об'єктивні та організаційно-управлінські, а до суб'єктивних – соціально-психологічні та особистісні. Власне об'єктивними причинами виникнення конфліктів є: природне зіткнення інтересів людей у процесі їхньої життєдіяльності; слабка розробленість і використання нормативних процедур розв'язання соціальних суперечностей; нестача й несправедливий розподіл важливих для нормальної життєдіяльності людей матеріальних і духовних благ; традиційні для нас стереотипи конфліктного розв'язання соціальних суперечностей тощо. Основними організаційно-управлінськими причинами конфліктів є: структурно-організаційні, функціонально-організаційні, індивідуально-функціональні та ситуативно-управлінські.

До типових соціально-психологічних причин конфліктів належать: втрата й перекручування інформації в процесі міжособистісної та міжгрупової комунікації; розбалансована співпраця людей; вибір різних способів оцінювання результатів діяльності; різний підхід до оцінювання одних і тих самих складних подій; внутрішньогруповий фаворитизм; змагання й конкуренція; обмежена здатність до децентрації тощо. Основними особистісними факторами конфлікту виступають: суб'єктивна оцінка поведінки партнера як неприпустимої; низька конфліктостійкість; поганий розвиток емпатії; неадекватний рівень очікувань та ін. [1, с. 117].

З огляду на вищезазначене, пропонуємо керівникові за умови виникнення конфлікту з об'єктивних причин використовувати такі заходи, як: попередня перевірка якості обґрунтування управлінських рішень; подолання технократичного підходу до управління; управління компетенцією працівників. Підлеглому, за даних обставин, необхідно дотримуватись наступних рекомендацій: підтримка й зміцнення співробітництва, побудова відносин взаємовиручки; коригування власної поведінки й ставлення до ситуації; дотримання норм етики державного службовця; досягнення збалансованості очікувань особистості та організації.

У разі виникнення конфлікту у діяльності державних службовців з суб'єктивних причин, керівник має послуговуватися наступною системою заходів: підвищення конфліктологічної компетентності посадовця, оволодіння методологією управління конфліктами; підтримка й зміцнення співробітництва, відносини взаємовиручки; коригування власної поведінки й ставлення до ситуації; оволодіння способами та прийомами впливу на поведінку опонентів; дотримання настанов щодо

безконфліктного спілкування; оволодіння способами опанування емоціями; асертивна поведінка; дотримання норм етики державного службовця; стимулювання підлеглих. Настанови, що стосуються підлеглого, багато в чому співпадають із вищезазначеними заходами. Відмінність виявляється у заходах, спрямованих на оволодіння способами протидії маніпулюванню.

На нашу думку, пропонується методологія допоможе як керівникові, так і підлеглому адекватно і ефективно використовувати весь арсенал наявних засобів попередження конфліктів.

Список використаної літератури

1. Анцупов А. Я., Баклановский С. В. Конфликтология в схемах и комментариях : учебное пособие / А. Я. Анцупов, С. В. Баклановский. – 2-е изд., перераб. – СПб. : Питер, 2009. – 304 с.
2. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л. В., Гриненко А. М. Конфліктологія : навч. посіб. / за заг. ред. В.М. Петюха, Л.В. Торгової. – К.: КНЕУ, 2003. – 315 с.
3. Пірен М.І. Конфліктологія : підручник / М.І. Пірен. – К. : МАУП, 2003. – 360 с.

Д.В. Батюк

СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ РЕГІОНАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Згідно з Положенням про регіональне відділення Фонду державного майна України (далі – регіональне відділення), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.1994 р. № 412, регіональне відділення є державним органом, який створюється Фондом державного майна і йому підпорядковується та в межах визначених повноважень здійснює державну політику у сфері приватизації майна, що перебуває у загальнодержавній власності, і є орендодавцем цілісних майнових комплексів державної власності. Відділення, яке утримується за рахунок коштів державного бюджету, є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатку.

Серед основних завдань регіонального відділення, передбачених вищезазначеним Положенням, необхідно виділити наступні:

- організація та проведення приватизації майна, яке перебуває у державній власності, згідно з державною програмою приватизації;
- здійснення повноважень власника щодо майна, яке приватизується відповідно до прийнятих ним рішень;

- здійснення повноважень орендодавця державного майна;
- забезпечення роботи єдиної комп'ютерної інформаційної мережі органів приватизації.

Що ж до основних функцій регіонального відділення, то, відповідно до покладених на нього завдань і в межах своїх повноважень, відділення:

1) розробляє пропозиції щодо приватизації майна, яке перебуває у державній власності, вносить їх до Фонду для формування державної, місцевої програм приватизації, забезпечує виконання затверджених програм;

2) здійснює повноваження власника щодо акцій (часток, паїв), які належать державі у майні господарських товариств, несе відповідальність у межах цих акцій (часток);

3) здійснює продаж об'єктів приватизації;

4) утворює конкурсні комісії з продажу майна, що перебуває у державній власності;

5) розглядає заяви про приватизацію майна, що перебуває у державній власності, і приймає відповідні рішення;

6) утворює комісії з приватизації і комісії з інвентаризації та оцінки майна, що перебуває у державній власності, затверджує акти інвентаризації та оцінки вартості майна;

7) здійснює управління та розпоряджається майном підприємств, установ і організацій, що перебуває у державній власності, в процесі приватизації;

8) виступає орендодавцем цілісних майнових комплексів підприємств і організацій, їх структурних підрозділів, що перебувають у державній власності, окремого індивідуально визначеного майна державних підприємств, організацій;

9) здійснює контроль за виконанням зобов'язань, передбачених у договорах купівлі-продажу об'єктів приватизації, додержанням умов договорів оренди;

10) приймає за участю місцевих органів Держкомзему рішення про приватизацію об'єктів незавершеного будівництва, приватизацію (оренду) земельних ділянок, відведених в установленому порядку для будівництва цих об'єктів;

11) забезпечує надходження коштів, одержуваних від приватизації державного майна, до позабюджетного Державного фонду приватизації, і веде облік надходження коштів по об'єктах, регіону, джерелах;

12) укладає угоди з посередниками щодо виконання робіт, пов'язаних з підготовкою об'єктів державної власності до приватизації, а також щодо продажу цих об'єктів;

13) забезпечує систематичне інформування населення, Фонду, відповідних органів державної виконавчої влади, місцевого і регіонального самоврядування про хід приватизації державного майна;

14) організує навчання і підвищення кваліфікації працівників

відділення, забезпечує впровадження передових методів і досвіду роботи;

15) розглядає заяви, пропозиції і скарги громадян і вживає відповідних заходів;

16) вживає заходів для впровадження і організації роботи єдиної комп'ютерної інформаційної мережі органів приватизації;

17) видає інформаційні бюлетені, газети, інші друковані видання тощо.

Закон України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 р. № 185-V доповнює та розширює повноваження Фонду, зокрема в частині управління об'єктами безхазяйного майна, проведення екологічного аудиту підпорядкованих йому підприємств; участі у підготовці та укладанні міжнародних договорів щодо об'єктів державної власності України, оформленні відповідно до міжнародних договорів права державної власності на майно та прийнятті рішення щодо його подальшого ефективного використання; розробленні методичних засад визначення орендної плати відповідно до ринкової вартості майна; формування і ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності; виступу розпорядником Єдиного реєстру об'єктів державної власності тощо.

За результатами проходження стажування вважаю за доцільне зазначити декілька аспектів організації та діяльності регіонального відділення, які на мій погляд потребують вдосконалення.

Так, кількість заступників начальника регіонального відділення, яким підпорядковуються відділи за напрямками роботи (при чому більшості з них – лише по одному відділу), на сьогоднішній день складає шість осіб, що є невиправданим об'єктивною необхідністю та обсягом роботи відділення. Завелика кількість осіб керівного складу призводить до фактичного дублювання повноважень заступників, яким підпорядковується відділи, та начальника відділу, який здійснює безпосереднє керівництво відділом, нерівномірного та неадекватного навантаження заступників начальника відділення. Отже, штатну чисельність заступників начальника регіонального відділення доцільно, на мою думку, скоротити до чотирьох осіб, що було б об'єктивно виправданим та адекватним обсягу роботи та кількості відділів регіонального відділення та не призводило до штучного «роздування» бюрократичного апарату.

Ще однією проблемою на шляху вдосконалення роботи регіонального відділення є недостатній обсяг фінансування діяльності органу. В даній ситуації одним із шляхів оптимізації грошових надходжень до регіонального відділення, могло б бути запровадження процедури надання платних послуг (за умови відповідного нормативного закріплення) згідно визначеного та затвердженого переліку, зокрема – видача різноманітних довідок, дублікатів приватизаційних документів (наприклад, свідоцтва про власність), надання спеціалізованих консультативних послуг тощо.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РАДІАЦІЙНОГО ТА ХІМІЧНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ НА РІВНІ РАЙОНУ

За офіційними даними МНС України, щороку відбувається близько 450 надзвичайних ситуацій. У країні функціонують понад 18 тис. потенційно небезпечних об'єктів. Матеріальні збитки, завдані надзвичайними ситуаціями техногенного та природного характеру за останні 10 років, оцінюються близько 7 млрд грн. Щороку сума збитків зростає [6]. У Концепції Загальнодержавної цільової програми розвитку цивільного захисту на 2009 – 2013 рр. зазначено, що результати аналізу стану цивільного захисту в Україні свідчать про гостру потребу оптимізації управління процесами захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій [7]. Серед проблемних питань, що на сьогодні стримують розвиток єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій, МНС України відзначає, зокрема, суттєві розбіжності в законодавчих актах щодо розбудови системи реагування на надзвичайних ситуацій у цілому, низький стан забезпечення захисту населення від вражаючих факторів НС [6; с. 12].

Аналіз наукової літератури з наведеної проблематики показав, що вчені, як правило, зосереджуються на загальних питаннях реформування та розбудови вітчизняної підсистеми державного управління сферою цивільного захисту, не вдаючись до аналізу конкретних прикладних проблем, пов'язаних із необхідністю вдосконалення організаційно-правового механізму за окремими напрямками державної політики у цій сфері, у т.ч. на місцевому рівні. Усе це обумовлює актуальність дослідження у даному напрямку та дозволяє визначити його мету, яка полягає у визначення особливостей організаційно-правового забезпечення здійснення на районному рівні державної політики у сфері цивільного захисту за такими її основними складовими, як радіаційний та хімічний захист.

Згідно зі ст. 16 Закону України «Про правові засади цивільного захисту» радіаційний і хімічний захист належить до категорії одного з основних заходів державної політики у сфері цивільного захисту. Він забезпечується, зокрема, шляхом завчасного накопичення і підтримання в постійній готовності засобів радіаційного і хімічного захисту, обсяги і місця зберігання яких визначаються диференційовано відповідно до зон можливого ураження [3]. Мова піде про недоліки організаційно-правового механізму забезпечення на районному рівні засобами радіаційного і хімічного захисту населення і особового складу територіальних невоєнізованих формувань цивільної оборони (відповідно до ст. 9, 11 Закону України «Про Цивільну оборону України» [2], а також п. 8 розд. II

Положення про Цивільну оборону України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України [4], невоєнізовані формування цивільної оборони належать до складу сил цивільної оборони, які утворюються в областях, районах, містах Києві та Севастополі, на підприємствах, в установах і організаціях незалежно від форм власності й підпорядкування у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Такий порядок, до речі, до цього часу в Україні відсутній. До невоєнізованих формувань належать загони, команди, групи, ланки, які призначені для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт у разі надзвичайних ситуацій).

Чинний на сьогодні механізм забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного і хімічного захисту безпосередньо визначений постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту» [5]. Цей підзаконний акт, зокрема, визначає, що в разі застосування ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення проти України в умовах воєнного стану така категорія, як непрацююче населення, забезпечується засобами індивідуального захисту органів дихання від бойових отруйних речовин – МНС України за рахунок коштів державного бюджету. Також Порядком передбачено, що в аналогічній ситуації особовий склад територіальних невоєнізованих формувань забезпечується засобами індивідуального захисту органів дихання від бойових отруйних речовин, засобами захисту шкіри, респираторами, приладами радіаційної розвідки і дозиметричного контролю, військовими приладами хімічної розвідки (або уніфікованими приладами хімічної розвідки) Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими та районними держадміністраціями за рахунок коштів місцевих бюджетів. У разі виникнення надзвичайних ситуацій на радіаційно- та хімічнебезпечних об'єктах господарювання в умовах мирного стану населення і особовий склад територіальних невоєнізованих формувань забезпечується такими засобами радіаційного і хімічного захисту місцевими державними адміністраціями за рахунок коштів місцевих бюджетів. Також цими органами влади за рахунок коштів місцевих бюджетів особовий склад територіальних невоєнізованих формувань має забезпечуватись спеціальними (промисловими) приладами хімічної розвідки (або уніфікованими приладами хімічної розвідки) [5].

Варто наголосити, що в частині зазначених напрямків, які, згідно з Порядком, повинні фінансуватись за рахунок місцевих бюджетів, його вимоги не виконуються, оскільки відповідно до глави 14 нині чинного Бюджетного кодексу України «Розмежування видатків між бюджетами» ці видатки не належать до категорії тих, що здійснюються з місцевих бюджетів. Водночас, ч. 2 ст. 85 Бюджетного кодексу України заборонено планувати та здійснювати видатки, не віднесені до місцевих бюджетів

цим Кодексом [1]. Це і є основною причиною того, що на практиці відповідна складова завдання радіаційного і хімічного захисту на районному рівні не реалізується.

У зв'язку з цим, доцільно внести зміни до Порядку, встановивши, що непрацююче населення та особовий склад територіальних невоєнізованих формувань забезпечується місцевими державними адміністраціями зазначеними вище засобами радіаційного і хімічного захисту за рахунок коштів державного бюджету. Такий крок дасть можливість зазначеним органам влади хоча б планувати видатки на зазначену мету і, залежно від фактичних обсягів субвенцій з державного бюджету, закуповувати відповідні засоби радіаційного і хімічного захисту та поступово поповнювати їх фонд. Забезпечення такими засобами невоєнізованих формувань цивільної оборони фактично унеможливується ще й тією обставиною, що на сьогодні в державі відсутня необхідна правова база щодо їх створення і функціонування. Тому майже нічого не залишається, як погодитись із пропозицією МНС України, яке (вже, до речі, не перший рік) пропонує «...завершити розробку типового положення про порядок створення, утримання і використання невоєнізованих формувань цивільного захисту та типових табелів їх оснащення...» [6]. Забезпечення непрацюючого населення (а за великим рахунком, така ж ситуація із засобами радіаційного і хімічного захисту на підприємствах та організаціях). Так, за інформацією МНС України, «...внаслідок розбронювання мобілізаційних запасів засобів радіаційного та хімічного захисту на особливий період непрацююче населення не забезпечене засобами індивідуального захисту від бойових отруйних речовин» [5].

Тут існує декілька серйозних проблем:

– великі обсяги бюджетних коштів, яких потребує реалізація вказаного напрямку радіаційного і хімічного захисту;

– відсутність на території України виробництва засобів захисту органів дихання від бойових отруйних та небезпечних хімічних речовин через відсутність попиту на таку продукцію;

На районному рівні ситуація ускладнюється невирішеністю питання щодо механізму фінансування видатків на утримання складських приміщень, призначених для зберігання засобів радіаційного і хімічного захисту. Переважна більшість споруд цивільного захисту перебуває на балансах місцевих бюджетів, які не в змозі їх утримувати на належному рівні.

З метою врегулювання наведеної ситуації доцільно збільшити видатки на утримання райдержадміністрацій (за рахунок відповідного зменшення видатків на утримання МНС України) для того, щоб ці місцеві органи виконавчої влади змогли належним чином забезпечувати підтримання у функціональному стані складських приміщень, призначених для збереження засобів радіаційного і хімічного захисту та

споруди цивільного захисту. Вбачається, що ситуацію із належним забезпеченням населення засобами радіаційного і хімічного захисту можливо на національному рівні вирішити виключно шляхом прийняття в установленому порядку відповідної загальнодержавної цільової програми, забезпечивши її належне фінансування за рахунок, передусім, коштів Державного бюджету, а також інших джерел.

Таким чином, на основі аналізу особливостей організаційно-правового забезпечення державної політики у сфері цивільного захисту щодо радіаційного та хімічного захисту на рівні району можна зробити висновок, що в цій частині національна система протидії надзвичайним ситуаціям далека від досконалості і потребує гармонізації, а залишати її в такому стані не можна через дуже масштабні наслідки від надзвичайних ситуацій такого характеру.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – № 37. – Ст. 189.

2. Про Цивільну оборону України : закон України від 3 лют. 1993 р. № 2974-ХІІ // Відом. Верховної Ради України. – 1993. – № 14. – Ст. 124.

3. Про правові засади цивільного захисту : закон України від 24 черв. 2004 р. № 1859-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2004. – № 39. – Ст. 488.

4. Про затвердження Положення про Цивільну оборону України : постанова Кабінету Міністрів України від 10 трав. 1994 р. № 299 // Зібрання постанов Уряду України. – 1994. – № 9. – Ст. 217.

5. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : постанова Кабінету Міністрів України від 19 серп. 2002 р. № 1200 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 34. – Ст. 1597.

6. Інформація про стан та проблеми функціонування єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру. – Режим доступу : http://www.mns.gov.ua/ministerstvo/program_KMU/inform/inform.php.

7. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми розвитку цивільного захисту на 2009 – 2013 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2008 р. № 1156-р. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

8. Створюємо сучасну систему цивільної безпеки (Інтерв'ю з начальником Департаменту цивільного захисту МНС В. Квашуком напередодні щорічного збору-навчання керівників центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань реагування на надзвичайні ситуації) // Надзвичайна ситуація. – 2009. – № 11. – С. 6 – 9.

СТРАТЕГІЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ШЛЯХОМ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАМОВЛЕННЯ

Розвиток суспільства можливий при умовах прозорості, етичності та ефективності роботи владних структур. Це передбачає принцип залучення громадськості, ведення постійного діалогу з організаціями громадського суспільства, сприяння діяльності об'єднань громадян, залучення їх до участі у вирішенні соціальних проблем.

На сьогоднішній день у м. Дніпропетровську відсутній механізм соціального замовлення, не дивлячись на наявність в Дніпропетровській області близько тисячі зареєстрованих громадських організацій.

Система соціального замовлення існує в світі багато років. Наявність соціального замовлення в конкретній державі свідчить про демократичні стосунки в суспільстві. В таких країнах як Сполучені Штати Америки, Німеччина, Швеція, Австрія багато років працює ця система.

Соціальне замовлення – доручення з боку державної влади, місцевого самоврядування на виконання комплексу заходів по рішенню певної пріоритетної соціальної проблеми шляхом цільового бюджетного фінансування, як правило на конкурсній основі, соціальних проектів неурядових організацій, які співпадають з певними для цієї громади соціальними пріоритетами.

Головною метою соціального замовлення є реалізація системи заходів правового, економічного, соціального, медичного, освітнього, культурологічного та організаційного характеру, спрямованих на створення умов соціального захисту населення, посилення взаємодії органів виконавчої влади, місцевого самоврядування і громадських об'єднань, органів самоорганізації населення, підвищення їх ролі у суспільному житті, вирішенні соціальних проблем громад.

Необхідність розробки механізму соціального замовлення у м. Дніпропетровську виходить з того, що за останні роки спостерігається зростання хронічних захворювань населення, зменшується тривалість життя, смертність перевищує народжуваність. На сьогоднішній день у м. Дніпропетровську, є проблема невідповідності рівня і якості життя населення загальноєвропейським стандартам та унікальному соціально-економічному потенціалу міста. Запровадження механізму соціального замовлення – є елементом наближення політики міста до європейських стандартів.

Законодавство щодо місцевого самоуправління також розроблено неповною мірою, але є базовий закон «Про місцеве самоврядування в

Україні», який все ж таки дає можливість розвивати міжсекторне партнерство, а також закон України «Про соціальні послуги», який надає можливість органами місцевого самоврядування замовляти послуги соціального характеру.

На сьогоднішній день можна вважати більш розробленими механізми підтримки неурядових організацій органами місцевого самоврядування через місцеві грантові програми (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст.32, п.8).

Відповідно до Статті 18 Закону України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 № 966-IV: «Центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень організують роботу з надання відповідних соціальних послуг та здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів, що надають соціальні послуги».

Органи місцевої влади за наявності коштів у місцевих бюджетах можуть надавати українським неурядовим організаціям гранти на виконання одноразових соціальних проектів відповідно до пріоритетів, які визначає місцева влада. Гранти підтримують конструктивні та інноваційні ініціативи у сфері молодіжної політики, профілактики, громадської просвіти. Гранти надаються як з національного, так і з місцевих бюджетів.

Міські та регіональні неурядові організації отримують підтримку з міських та обласних бюджетів. Відповідно до бюджетного законодавства ці видатки здійснюються за рахунок власних коштів, які не враховуються при розрахунку трансфертів. Сума цих видатків є дуже незначною, виняток становлять великі міста.

Механізмом реалізації стратегічної цілі є розробка та впровадження механізму соціального замовлення, який включає в себе процес підготовки, формування і розміщення соціального замовлення, його реалізації та оцінки результатів:

- 1) виявлення та формулювання соціальної проблеми;
- 2) конкурс серед некомерційних організацій на розробку найкращих варіантів соціальних програм та соціальних проектів;
- 3) між замовником та виконавцем соціального замовлення укладається соціальний контракт;
- 4) виконавець при відповідному контролі замовника здійснює всі необхідні процедури щодо виконання проектів та заходів, передбачених умовами соціального контракту;
- 5) замовник та виконавець соціального замовлення протягом терміну, визначеного соціальним контрактом, здійснюють моніторинг стану цільової соціальної групи, на задоволення інтересів якої було спрямовано виконання соціального замовлення.

Очікувані результати:

- зменшення соціального напругу в територіальній громаді;

- прозорість діяльності влади та діяльності громадських організацій;
- створення умов для отримання нових знань: владою – стосовно проблем, які існують в територіальній громаді та можливості їх вирішення на своєму рівні; громадськими організаціями – від влади відносно роботи з бюджетними ресурсами, клієнтами та іншими організаціями;
- зміна відносин влади до громадських організацій та громадських організацій до влади. Ріст ролі громадських організацій в розробці стратегії розвитку ринку соціальних послуг м. Дніпропетровська;
- підвищення якості роботи громадських організацій в умовах співробітництва з владою;
- збільшення учасників відносин на ринку соціальних послуг, як об'єктів, так і суб'єктів;
- підвищення кількості та якості послуг;
- формування активного способу життя членів територіальної громади міста;
- створення додаткових робочих місць в системі соціальних проектів;
- розвиток волонтерського руху, як результат громадської активності населення;
- залучення додаткових ресурсів в реформуванні і розвитку соціальної сфери;
- сприяння децентралізації і демонополізації ринку соціальних послуг в місті;
- покращення ефективності використання бюджетних коштів;
- перерозподіл відповідальності за рішення чи не вирішення міських проблем між владою та недержавним сектором.

І.Б. Гоз

НАПРЯМИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ УКРАЇНИ: ДОСВІД КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Інвестиційна діяльність – визначальний фактор економічного росту будь-якої країни. Україна, як країна, що розвивається, потребує значних обсягів інвестиційних ресурсів, у т.ч. – іноземних. Тому формування сприятливого інвестиційного клімату є одним з головних завдань і напрямів державної політики. Проте, за показниками, що характеризують інвестиційну привабливість національного середовища, Україна перебуває на одних із останніх позицій серед країн, що на початку трансформаційних процесів мали схожі з нею стартові умови, а зараз досягли переважно успішних результатів.

Серед причин такого стану речей можна назвати обмеженість та неефективне використання внутрішніх інвестиційних ресурсів, несприятливий інвестиційний клімат, який перешкоджає залученню

прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ), зволікання реструктуризації вітчизняного економічного комплексу, збереження регіональних диспропорцій в економічному розвитку загалом та залученню інвестицій зокрема, недостатнє врахування світового досвіду та сучасних тенденцій розвитку інвестиційних процесів, що суттєвим чином погіршує результативність заходів інвестиційної політики держави. Таким чином, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічна динаміка, ефективність залучення у світовий поділ праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки.

Серед наукових праць, присвячених дослідженню даної проблематики, слід виділити роботи таких вітчизняних вчених: І. Бланка, В. Вороніна, А. Гойка, В. Губенка, Я. Жаліла, А. Кандиби, С. Кваші, С. Мочерного, А. Пересади, П. Рогожина, І. Розпутенка, А. Чемериса, В. Шевчука, В. Юрчишина. Серед зарубіжних науковців необхідно відмітити праці В. Бернса, Р. Вернона, В. Леонтєва, М. Лівенцева, С. Ліндера, П. Мозіаса, Д. Норткота, Б. Оліна, М. Портера, П. Самуельсона, К. Сіммондса, Л. Уелса, Е. Хекшера.

На сьогодні Україні потрібно шукати нові методи створення сприятливого інвестиційного клімату, оскільки інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни, сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології.

Метою статті є аналіз досвіду країн Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) щодо поліпшення інвестиційного клімату та розробка пропозицій щодо адаптації цього досвіду для України.

Протягом останнього десятиріччя за часткою надходжень ПІІ регіон ЦСЄ посідає лідируючі позиції порівняно з іншими регіонами світу, передусім, завдяки доволі ефективному законодавчому і регуляторному середовищу, розвинутій інфраструктурі, динамічній фінансово-банківській системі, суттєвій підтримці національних агентств сприяння іноземним інвестиціям і торгівлі. З низької бази початку 1990-х рр. він став одним з основних місць вкладення ПІІ. Висока динаміка залучення ПІІ в 2003-2008 рр. ілюструє здатність окремих країн ЦСЄ конкурувати з великими країнами, що розвиваються, в боротьбі за ПІІ. На початок 2009 р., за попередніми оцінками Economist Intelligence Unit (EIU), загальний обсяг накопичених ПІІ в Польщі складав 194,3 млрд. дол., в Угорщині – 151,7 млрд. дол., в Чехії – 111,6 млрд. дол., Румунії – 76,2 млрд. дол., Болгарії – 40,6 млрд. дол. У вимірі ПІІ на душу населення Польща, Угорщина та Чехія посідають найвищі щаблі в Центральній та Східній Європі [4].

Нижче розглянемо ключові фактори формування сприятливого

інвестиційного клімату країн ЦСЄ, які й слугували основою для розвитку інвестиційних процесів в цих країнах.

Розглядаючи фактор політичної та економічної стабільності, як один з основних факторів формування інвестиційного клімату, необхідно зазначити, що усі вищезазначені країни дотримуються демократичної моделі розвитку, що сприяло приєднанню десяти країн до ЄС в 2004-2007 рр., а економічна політика є передбачуваною і послідовною, за винятком Угорщини, керівництво якої припустилося низки серйозних прорахунків. Незалежні центральні банки проводять виважену монетарну політику, яка сприяє стабільності національних валют.

Національний режим для іноземних інвесторів є основною правовою нормою в країнах ЦСЄ. В усіх країнах юридично закріплено однакове ставлення до іноземних та національних юридичних осіб в усіх сферах, зокрема і в процесі приватизації державного майна, за винятком оборонної та банківської галузей. Національний режим для іноземних інвесторів гарантує їм вільний доступ на внутрішні ринки і дозволяє брати участь у приватизації.

Заходи щодо створення сприятливого інвестиційного клімату на національному рівні доповнено міжнародними угодами, що спрямовані на забезпечення додаткових гарантій лібералізації і правового захисту для іноземних інвестицій. Країни ЦСЄ уклали значну кількість двосторонніх інвестиційних угод і угод про уникнення подвійного оподаткування з більшістю важливих країн-партнерів. Крім того, всі країни ЦСЄ приєдналися до Конвенції про визнання й приведення у виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йоркська конвенція) і ратифікували Конвенцію про врегулювання інвестиційних суперечок між державами і громадянами інших країн (ICSI).

З 2004 по 2009 рр. у низці країн Східної Європи відбулися значні зміни, що пов'язані із зниженням адміністративних бар'єрів для реєстрації бізнесу, в сфері дозвільної системи. Так, з часу вступу до ЄС кількість процедур реєстрації бізнесу в Болгарії скоротилася майже втричі (з 11 до 4), в Словенії та Словаччині – майже вдвічі (було скасовано 4 процедури реєстрації), в Угорщині – з 6 до 4, у Чехії – з 10 до 8. Це дозволило скоротити час реєстрації в Угорщині в 10 разів (процедури тепер займають не 52, а 5 днів). В Словаччині було зменшено кількість часу, необхідного для реєстрації нової компанії, з 103 до 16 днів, у Румунії та Словенії – в три рази (до 10 та 19 днів відповідно). В Угорщині запроваджено електронну процедуру реєстрації компаній, що дозволило скоротити час оформлення нового підприємства з 38 до 16 днів, а також зменшити витрати. У Польщі у 2004 р. було скасовано більше 600 обов'язкових ліцензій та дозволів на національному та муніципальному рівнях [5].

Більшість країн ЦСЄ мають системи інвестиційних стимулів. Це є ознакою досить інтенсивної конкуренції за іноземні інвестиції серед країн

регіону. Лідерами за таким стимулюванням є Чехія і Словаччина. Крім субсидій на національному рівні, місцеві органи влади пропонують додаткові стимули, які не координуються централізовано й інколи надаються інвесторам на індивідуальній основі. Відповідно до регуляторних норм ЄС інвестиційні стимули усе більше інтегруються в ринок праці, місцевий розвиток і політику в сфері наукових досліджень і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР) [3, с. 19].

Базуючись на досвіді країн ЦСЄ, з метою поліпшення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності економіки України необхідно здійснити:

- розробку та впровадження системної стратегії залучення ПІІ в Україну, яка має ґрунтуватися на загальній стратегії економічного розвитку, орієнтованій на розкриття конкурентних переваг країни;

- впровадження розширеної системи інвестиційних стимулів шляхом надання пільг інвесторам: зі сплати податку на прибуток у випадку збільшення обсягу інвестицій в пріоритетні сфери економіки

- відновлення практики функціонування спеціальних економічних зон при запровадженні чіткої системи стимулів для інвестицій в такі території, спрямовані на підвищення рівня зайнятості, створення інноваційної продукції, залучення сучасних технологій, розширення експортної діяльності, екологічні проекти тощо, та інструментів гарантування цільового характеру застосування таких пільг.

Як підтверджує досвід країн ЦСЄ, лише внаслідок виокремлення чітких, економічно обґрунтованих пріоритетів є можливим продуктивне використання стимулюючих заходів, що дозволяють підвищити інвестиційну конкурентоспроможність національної економіки.

Список використаних джерел

1. Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні : указ Президента України від 12.07.2001 № 512/2001. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Матвієнко П. В. Покращення інвестиційного клімату – пріоритетне завдання державного управління // Економіка та держава. – 2006. - №11. – С. 57 – 61.
3. Солдатенко В. В. Аналіз інвестиційного клімату України // Економіка та держава. – 2005. – №5. – С. 17 – 20.
4. Динаміка інвестиційного клімату країн Східної Європи. – Режим доступу : www.niss.gov.ua/Monitor/june2009/01.htm. – Назва з екрану.
5. Інвестиційний клімат України: проблеми формування та заходи поліпшення . – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/March/12.htm>. – Назва з екрану.

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

В сучасних умовах обмеженості та недостатності бюджетних коштів для виконання органами влади своїх повноважень особливої актуальності набувають питання підвищення ефективності державного фінансового контролю. Слід зазначити що розвиток як регіонів так і усієї країни насамперед залежить від належного фінансування державних програм. Але на сьогодні існує багато не вирішених проблем, які гальмують бюджетний процес і заважають ефективній роботі фінансово-контролюючих органів.

Серед таких проблем можна виділити недостатню взаємодію фінансового управління з іншими фінансово-контролюючими органами. На сьогодні Царичанська міжрайонна державна податкова інспекція, у зв'язку з тим що вона підпорядкована обласній державній податковій інспекції, взагалі не займається забезпеченням надходжень до місцевого бюджету. Навіть плани, які доводяться податковій інспекції не відповідають тим цифрам, які затверджені в місцевому бюджеті.

Сільські ради наділені значними повноваженнями в питаннях формування та виконання власних бюджетів, але у зв'язку з недостатнім рівнем кваліфікації кадрів виникає багато проблем у працівників фінансового управління, при цьому повноваження по втручанню при складанні бюджетів майже відсутні. Низький рівень оплати праці обумовлює високу плинність кадрів у відділах бухгалтерії, а відсутність коштів на підвищення кваліфікації не дає можливості розвитку працівникам.

В Царичанському управлінні Держказначейства дуже трудомісткий та тривалий процес опрацювання документів, поданих розпорядниками коштів на оплату. Працівники фізично не в змозі здійснити якісну експертизу поданих документів внаслідок нехватки часу. На мою думку, є вихід з такої ситуації. Наприклад, на мою думку доцільно було б створити юридичний відділ який би займався перевіркою правильності складання договорів та актів виконаних робіт (особливо це стосується капітальних видатків на будівництво), а також вести особові справи розпорядників коштів і слідкувати за своєчасним поданням необхідної документації. Але зрозуміло, що для цього необхідні додаткові кошти на утримання.

Із розвитком інституту місцевого самоврядування, відповідно до демократичних принципів, затверджених у Європейській хартії місцевого самоврядування, виконання соціальних зобов'язань має покладатися на органи влади, що найбільш близькі до громадян. Соціальна сфера залишається в Україні пріоритетним напрямком фінансування упродовж

років. І в останні роки переважна частина видатків соціального спрямування передана для забезпечення до місцевих бюджетів. Однак залишаються нерозподіленими і нечіткими функціональні та видаткові повноваження по фінансуванню соціальної сфери. Крім того, сама фінансова база місцевих бюджетів залишається недостатньою для фінансування послуг соціальної сфери, а механізм надання бюджетних трансфертів із державного бюджету не враховує об'єктивні соціально-економічні відмінності між регіонами, які передбачають різні структуру і обсяги надання їх населенню суспільних благ і послуг.

З метою забезпечення мінімальних соціальних стандартів в дію було введено механізм надання з державного бюджету субвенцій цільового характеру. Внаслідок введення субвенцій цільового характеру заборгованість із місцевих бюджетів по програмах соціального захисту була практично ліквідована. Проте сама проблема залишається невирішеною, оскільки частина пільг продовжує фінансуватись за рахунок підприємств.

Децентралізація соціальних зобов'язань потребує відповідного фінансового забезпечення, і з цією метою пропонується вжити такі заходи:

1. Внести зміни та доповнення до Бюджетного кодексу України стосовно забезпечення державних функцій – освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, що має відбуватися за рахунок закріплених джерел доходів і трансфертів; розробки механізму урахування підвищених потреб слаборозвинених і депресивних регіонів у формулі розрахунку доходної частини місцевих бюджетів, з метою підвищення ефективності надання їм субвенцій; розширення прав місцевих органів по здійсненню бюджетних запозичень.

2. Внести зміни до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» стосовно: врахування місцевої специфіки при розробці методології визначення нормативів соціальних видатків; визначення параметрів соціального стандарту для дотаційних регіонів, основою якого має стати прожитковий мінімум; встановлення гнучкої системи змін державних соціальних стандартів, відповідно до змін економічного становища.

3. Розробити та прийняти рамкові законодавчі акти, які б унормували питання залучення приватного сектора для укладання контрактів із приватними і неприбутковими організаціями на надання місцевих послуг, що дозволить знизити витрати на надання таких послуг; укладання контрактів між різними місцевими органами на надання соціальних послуг.

Останніми роками більшість соціальних видатків передано для фінансування на місця. У структурі зведеного бюджету 70 % видатків соціального спрямування мають фінансуватись із місцевих бюджетів. Тому повноваження місцевих органів у соціальній сфері – це не їх

доброчинність, а децентралізоване виконання соціальних зобов'язань центрального рівня.

Децентралізація соціальних зобов'язань держави – об'єктивна вимога часу. З метою удосконалення розподілу видаткових повноважень між органами влади центрального та місцевого рівня і органами місцевого самоврядування, а також з метою формування моделі більш ефективного використання наявних фінансових коштів та залучення додаткових коштів задля фінансування соціальної сфери на рівні державних соціальних стандартів пропонується вжити такі заходи.

1. Внести зміни та доповнення до Бюджетного кодексу України стосовно:

- забезпечення державних функцій – освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, що має відбуватися за рахунок закріплених джерел доходів і трансфертів;

- розробки механізму урахування підвищених потреб слаборозвинених і депресивних регіонів у формулі розрахунку доходної частини місцевих бюджетів, з метою підвищення ефективності надання їм субвенцій;

- розширення прав місцевих органів по здійсненню бюджетних запозичень.

2. Внести зміни до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» стосовно:

- врахування місцевої специфіки при розробці методології визначення нормативів соціальних видатків;

- визначення параметрів соціального стандарту для дотаційних регіонів, основою якого має стати прожитковий мінімум;

- встановлення гнучкої системи змін державних соціальних стандартів та соціальних гарантії, відповідно до змін економічного становища.

3. Розробити та прийняти рамкові законодавчі акти, які б унормували питання:

- введення спеціального принципу співфінансування соціальних витрат - надання субвенцій має бути забезпечене участю місцевих бюджетів у фінансуванні витрат; тим самим місцеві органи будуть стимулюватися підтримувати певний рівень фінансування послуг соціальної сфери;

- залучення приватного сектора для укладання контрактів із приватними і неприбутковими організаціями на надання місцевих послуг, що дозволить знизити витрати на надання таких послуг;

- укладання контрактів між різними місцевими органами на надання послуг соціального характеру;

- функціонування територіальних позабюджетних соціальних фондів, розробка механізмів направлення громадськими, некомерційними і комерційними організаціями коштів до таких фондів;

- формування місцевих соціальних бюджетів, створення міжрегіональних соціальних проектів та їх фінансового забезпечення.

Зазначені шляхи реформування механізмів надання суспільних благ

та соціальних послуг на рівні окремих адміністративно-територіальних одиниць будуть сприяти забезпеченню на відповідному рівні потреб мешканців усіх територій, подоланню бідності та зубожіння. Подальший пошук джерел фінансування соціальної сфери на місцевому та регіональному рівні, оптимізація моделей використання наявних коштів має забезпечуватися через дотриманням принципового положення – підтримка державою працездатних громадян шляхом підвищення зарплати, створення робочих місць, сприяння розвитку підприємництва, що відповідатиме демократичним європейським традиціям.

Т.Ю. Готко

КАДРОВА РОБОТА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ)

Кадрова робота в органах місцевого самоврядування області й виконавчому апараті обласної ради здійснюється відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про боротьбу з корупцією», Указу Президента України від 9 листопада 2000 р. № 1212/2000 «Про Комплексну програму підготовки державних службовців» та інших законодавчих і нормативно-правових актів, що регулюють питання кадрової політики.

Протягом 2006 – 2010 рр. кадрова робота у виконавчому апараті обласної ради мала чітко обґрунтований, системний характер і була спрямована на поліпшення складу посадових осіб виконавчого апарату обласної ради й підвищення ефективності служби в органах місцевого самоврядування.

Основні напрями роботи відділу з питань кадрової роботи та служби в органах місцевого самоврядування виконавчого апарату Дніпропетровської обласної ради (далі - відділ):

- забезпечення реалізації державної політики з питань кадрової роботи та служби в органах місцевого самоврядування, аналіз якісного та кількісного складу посадових осіб виконавчого апарату обласної ради та органів місцевого самоврядування області;

- сприяння підвищенню рівня професійності посадових осіб місцевого самоврядування області;

- здійснення методичного та інформаційного забезпечення роботи кадрових служб органів місцевого самоврядування області;

- ведення встановленої звітно-облікової документації;

- робота щодо нагородження та відзначення працівників області;

- узагальнення практики роботи з кадрами, внесення голові обласної ради пропозицій стосовно її вдосконалення.

В основі організації кадрової роботи у виконавчому апараті обласної ради лежить плановість, науковість і комплексність. Однією з важливих задач кадрової роботи є формування стабільного трудового колективу, здатного досягати великих кінцевих результатів. Ця робота направлена на забезпечення відповідності кадрів зростаючим вимогам сьогодення, розвиток у працівників відповідальності за вирішення поставлених перед ними задач, а також на підвищення зацікавленості працівників в найбільшій продуктивності праці.

Крім визначених завдань, відділом протягом 2006 – 2010 рр. систематично виконувалася робота з таких питань:

- здійснення роботи, пов'язаної із заповненням, обліком і зберіганням трудових книжок та особових справ працівників (45 особових справ на новопризначених працівників);
- оформлено і видано 120 довідок з місця роботи працівників;
- проведено оформлення 145 листків тимчасової непрацездатності;
- підготовлено 57 протоколів засідання комісій із соціального страхування;
- надано 185 роз'яснень, що належать до компетенції кадрової служби;
- підготовлено 65 довідок, 16 методичних матеріалів з питань кадрової роботи;
- підготовлено 21 пакет документів щодо призначення пенсій;
- надано 146 відповідей на листи, які надійшли до відділу;
- щомісячно готувалися списки дат народжень працівників області.
- щомісячно готувався список державних, професійних, православних свят, пам'ятних, ювілейних дат підприємств, установ, організацій області.

Протягом 2006 – 2010 рр. постійно й систематично проводилася робота з кадровим резервом виконавчого апарату обласної ради. Розроблено 496 щорічних особистих планів роботи для осіб, які перебувають у кадровому резерві. Проводилося щорічне оновлення кадрового резерву (збільшився відсоток молоді віком до 28 років, які перебувають в кадровому резерві з 15 до 38 осіб). На базі Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України підвищили кваліфікації 47 осіб з кадрового резерву. Забезпечено участь 167 резервістів у роботі семінарів, нарад, конференцій з проблем та питань діяльності органів місцевого самоврядування. Впроваджено ведення картки обліку роботи з працівниками, зарахованими до кадрового резерву.

Аналіз складу кадрового резерву свідчить про те, що здебільшого в ньому перебувають посадові, які успішно справляються з виконанням службових обов'язків, виявляють ініціативу, мають організаторські здібності, стаж роботи не менше 3 років та претендують на вищі посади.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня

2001 року № 1440 «Про затвердження Типового Положення про проведення атестації посадових осіб місцевого самоврядування», наказу Головного управління державної служби України від 31 травня 2002 р. № 39 «Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них обов'язків і завдань» з метою оцінки ділових і професійних якостей, кваліфікації та виконання покладених на посадових осіб виконавчого апарату обласної ради обов'язків і завдань: щороку в січні відділом проводилася щорічна оцінка виконання посадовими особами виконавчого апарату обласної ради покладених на них обов'язків і завдань (понад 80 посадових осіб); надано 320 методичних рекомендацій щодо заповнення бланку щорічної оцінки виконання посадовими особами покладених на них обов'язків і завдань.

Сприяння підвищенню рівня професійності посадових осіб місцевого самоврядування області – одна з головних задач відділу. Протягом 2006 – 2010 років вдалося досягти певних результатів в цьому напрямку:

- підвищили кваліфікацію 2478 посадових осіб місцевого самоврядування, з них за програмою розвитку місцевого самоврядування – 1678 осіб, рівень магістра в освітній галузі «Державне управління» здобуло 168 осіб;
- проведено 163 тренінги, в тому числі 93 виїзних та 68 тренінгів. У тренінгах взяли участь 986 посадових осіб місцевого самоврядування області;

Одним із важливих напрямів Дніпропетровської обласної ради в 2009 році стала робота щодо залучення молоді на службу до органів місцевого самоврядування, створення умов для професійного зростання молодих посадових осіб місцевого самоврядування області:

- направлено на навчання за державним замовленням 18 осіб;
- організовано стажування 28 осіб в органах місцевого самоврядування;
- з метою залучення молоді до розгляду проблем місцевого самоврядування проведено 15 зустрічей, 3 семінари, 8 нарад та 6 «круглих столів» за участю керівництва.

Проводилася робота щодо запобігання проявам корупції в органах місцевого самоврядування області:

- внесено 16 пропозицій з удосконалення законодавства із запобігання проявам корупції до низки проектів антикорупційних нормативно-правових актів;
- проведено 48 прямих телефонних ліній «Суспільство проти корупції»;
- у грудні 2009 року проведено семінар на тему: «Роз'яснення основних норм Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції».

Пріоритетні напрямками роботи кадрового відділу у 2011 році:

1. формування бази даних програмно-інформаційного обліку посадових осіб місцевого самоврядування області;

2. формування, прийняття та практична реалізація програм перспективної роботи з кадрами на основі програмування та прогнозування кадрових процесів, створення дієвої системи формування кадрового резерву, набору, професійного навчання, підвищення кваліфікації та службового просування управлінських кадрів;

3. упровадження системи відбору в органи місцевого самоврядування найбільш кваліфікованих і досвідчених спеціалістів на основі об'єктивної і комплексної оцінки їх професійних і особистісних якостей;

4. створення дійового кадрового резерву з метою оновлення персоналу на всіх рівнях і ділянках управління за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел поповнення;

5. вивчення світових та вітчизняних тенденцій розвитку служби в органах місцевого самоврядування, узагальнення й поширення кращого досвіду управлінської діяльності в області.

Є.В. Грабко

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВ'ЯЗАННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Проходження стажування в Управлінні житлової політики в Міністерстві з питань житлово-комунального господарства України (далі – Мінжитлокомунгосп) дало можливість ознайомитись із ключовими напрямками формування житлово-комунальної політики на сьогоднішній день, особливостями формування механізмів її втілення. Опрацювавши діючу нормативно-правову базу, можна виокремити низку основних проблем, що сьогодні стають на заваді розвитку житлово-комунального господарства та диктують необхідність реформування даної сфери:

- незадовільний технічний стан житлового господарства, аварійність значної кількості житлового фонду;
- катастрофічно недостатні об'єми фінансування капітального ремонту комунікаційних мереж та житлового фонду;
- недостатній рівень конкуренції на ринку послуг з утримання будинків і споруд, прибудинкової території, монополізація ринків енерго- та водопостачання;
- слабе розповсюдження процесу розмежування функцій замовника та виконавця послуг;
- наявність значних енерговитрат житлових будинків;
- тривала моральна і фізична зношеність комунікаційних та енергетичних мереж.

Мінжитлокомунгосп у своїй діяльності намагається вирішувати всі вище перелічені проблеми, активно співпрацюючи із органами державної влади на місцях та органами місцевого самоврядування з питань

розробки та впровадження в життя окремих проектів, спрямованих на реформування системи житлово-комунального господарства, які плануються фінансувати зі створеного Стабілізаційного фонду. Відповідно до розрахунків, станом на 23.07.2010 року на формування кондомініумів (ОСББ – об'єднань співвласників багатоквартирних будинків) виділено 200 млн. грн., з яких вже фактично освоєно приблизно 10 відсотків.

З метою запобігання територіальних диспропорцій у якості надання житлово-комунальних послуг населенню Мінжитлокомунгоспом розробляються нові підходи до тарифоутворення. У липні 2010 р. Президентом підписано підготовлений Мінжитлокомунгоспом Закон України «Про Національну комісію регулювання ринку комунальних послуг України». Законом передбачено передання функцій встановлення тарифів від місцевого самоврядування до держави шляхом створення спеціального контролюючого органу із широким колом повноважень та прав впливу на ринок комунальних послуг. Закон має на меті посилення конкуренції на ринку, встановлення тарифів на рівні економічно обґрунтованих. Разом з тим, необхідно констатувати, що даний закон в значній мірі суперечить наявним об'єктивним тенденціям децентралізації. Головна ж проблема – значні сировинно-ресурсні втрати при транспортуванні послуг безпосередньо до одержувача внаслідок незадовільного стану енергетичних мереж – так і залишається невирішеною.

Серед радикальних заходів, що вживає Мінжитлокомунгосп, – примусове відключення неплатників за комунальні послуги. Проводиться робота щодо врегулювання цього питання на законодавчому рівні шляхом внесення відповідних змін до діючого Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирних будинків». Міністерство ініціює внесення змін до деяких питань капітального ремонту у постанові Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 1992 р. № 572 у частині визначення відсоткової частки участі в співфінансуванні. Кінцевим продуктом повинно стати створення фонду для спільного фінансування державою та ОСББ першого капітального ремонту. Сьогодні проблема державного фінансування першого капітального ремонту стоїть доволі гостро з огляду на кількість об'єктів які потребують негайного капітального ремонту. У цьому контексті варто відмітити законопроект за № 2204 «Про державно-приватне партнерство», який є концептуальною основою для розробки нових схем фінансування та обслуговування об'єктів житлово-комунального господарства, управління комунальною власністю. Закон дозволить посилити взаємовигідну співпрацю державного партнера (в особі органів державної влади та органів місцевого самоврядування) та приватного сектору економіки. Даний закон повинен пройти останнє читання 30 жовтня 2010 р. Міністерство з питань житлово-комунального господарства виступає за законодавче закріплення можливості державних банків надавати кредити для

проведення капітального ремонту під малі відсотки терміном на 10 років. Даний напрям проведення політики у житловій сфері є доцільним, однак ступінь виконання даного закону та, відповідно, його результативність слід піддати сумніву з причини нестачі коштів. Ведеться робота з підготовки законопроекту з метою законодавчого закріплення можливості управляючої компанії збирати внески на відшкодування вартості робіт з капітального ремонту у будинку, де не створено ОСББ чи житлово-будівельні кооперативи. Тут питання стоїть в площині сприйняття такої ініціативи власне громадою – жителями таких будинків. Слід створити максимально прозору систему збору коштів. Триває реформування системи управління комунальною власністю та запровадження інституту ефективного власника житла. Так, при Міністерстві створено дорадчий орган з питань діяльності ОСББ. Політика Мінжитлокомунгоспу в сфері реформування житлово-комунального господарства направлена на створення механізмів сприяння збільшенню кількості ОСББ в країні, інституціоналізацію управління житловим фондом (створення керуючих компаній, інституту управляючих будинками, органів самоорганізації населення – будинкових, вуличних, квартальних комітетів). Станом на 29.07.2010 в Україні за уточненими статистичними даними налічувалося близько 11 тис. об'єднань, що становить 14,2% від кількості будинків. Серед проблем що залишаються невирішеними – питання участі колишнього власника будинку у передбаченому законодавством фінансуванні капітального ремонту при передачі майна на баланс об'єднань. Також потребує вирішення питання щодо внесення змін до передбаченого Законом України «Про житлово-комунальні послуги» механізму визначення виконавців комунальних послуг. Адже суперечки стосовно суб'єкту утримання внутрішньобудинкових мереж водопостачання, водовідведення та опалення і досі тривають.

Управління на корпоративних засадах дає можливість підійти до вирішення житлово-комунальних проблем комплексно, за рахунок залучення великої кількості учасників – держави, органів місцевого самоврядування, комунальних та приватних підприємств, громадських організацій, та ключового зі стейкхолдерів – територіальної громади. Даний напрям є актуальним з огляду на протиріччя між процесом реформування системи владно-управлінських відносин у країні в бік децентралізації та низкою наявних проблем у сфері житлово-комунальним господарством України, які залишаються невирішеними внаслідок продовження функціонування даної сфери за старими принципами. Формування в країні інституту ефективного власника житла через створення органів самоорганізації населення, як очікується, значно прискорить процес вирішення багатьох з вищеперелічених комунальних проблем, відкриє нові можливості до розвитку сфери житлово-комунального господарства, хоч і не є панацеєю.

О.В. Григораши

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ГАСТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Масова культура у загальному обсягу сфери культурної діяльності займає 80%. Одним з її складових є концертно-гастрольна діяльність, яка покликана нести мешканцям регіону духовне збагачення та задоволення їх культурних потреб, розмаїття культурного життя регіону. Адже кожен житель міста, області має особисті уподобання, смаки і вільний у виборі того чи іншого культурного заходу. Також одним із головних завдань гастрольної діяльності в регіоні є забезпечення реалізації місцевого культурного продукту на всій території області. Адже на сьогодні є проблемою виступи кращих колективів області і міста у невеликих населених пунктах. Частіше це відбувається на відповідні свята району, селища і якість та професійна майстерність колективу визначається тільки особистим уподобанням садової особи. Тому існуюча практика, що склалася в ділянці гастрольних заходів, стримує культурний і духовний розвиток регіону. Неврегульованість питань щодо забезпечення населення якісним культурно-мистецьким продуктом залишає місце для проникнення в культурний простір області, міста, районів продукту сумнівної якості.

Гастрольну діяльність на території Дніпропетровської області здійснюють як державний так і приватний сектори. До державного сектору належать: театри усіх рівнів підпорядкованості, філармонія. До приватного: шоу-бізнесові організації, концертні агентства, приватні театри та циркові трупи, атракціони. Тому і втручання державних органів влади на процеси регулювання відносин повинні бути відповідними. Політика, що формується шляхом реального партнерства між органами управління культури, його суб'єктами та широким загалом має значні переваги. Рішення, розроблені спільно із сектором, від якого залежить їх виконання, вочевидь мають кращі шанси на успішну реалізацію, оскільки враховуватимуть загальний досвід і турботи працівників. Крім того, ці рішення будуть більш оригінальними й творчими, бо стануть наслідком не простого внутрішнього планування, а відкритого обміну думками та діалогу, відбиваючи різні погляди. Вироблені в такий спосіб цілі та показники успішності точніше виражатимуть спільні бажання багатьох людей. Нарешті, сам процес такого формування політики є важливим елементом громадянського суспільства, заохочуючи громадян до відповідальності в галузі, де багато хто має власну думку, яку за належних обставин не боїться висловлювати. Так, принцип партнерства у відносинах з приватним сектором стане запорукою більш ефективного регулювання відносин, а підтримка державного сектору, який в основному

базується на популяризації академічного мистецтва, дасть можливість захистити національний культурний продукт та забезпечити доступ населення до кращих зразків класичного мистецтва.

В національному законодавстві щодо регулювання гастрольної діяльності можна визначити наступні механізми:

- введення документу дозвільного характеру для фіксації та координування організаторів гастрольних заходів;
- введення збору за проведення гастрольних заходів;
- створення фондів для підтримки вітчизняних гастролерів;
- встановлення правил організації і проведення гастрольних заходів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 15 січня 2004 р. № 35 «Про затвердження Порядку організації та проведення гастрольних заходів» на регіональному рівні координацію у сфері гастрольної діяльності здійснює обласне управління культури і туризму (далі – управління) та відділи культури районних держадміністрацій. Вищезазначеною постановою затверджено і механізм регулювання, а саме:

- з метою забезпечення доступності для населення усіх видів послуг у сфері культури, упорядкування організації та проведення гастрольних заходів управління веде облік гастрольних заходів, що проводяться на відповідній території, шляхом внесення їх до банку даних гастрольних заходів;

- на підставі поданих документів управління видає організатору свідоцтво про проведення гастрольного заходу;
- організатор укладає договір з власником стаціонарного майданчика на проведення заходу.

Цей механізм має багато зауважень та недоліків, які були виявлені при використанні на практиці, а саме:

- серед переліку документів на отримання свідоцтва для організаторів гастрольного заходу атракціони підвищеної небезпеки немає документу, який засвідчує право на експлуатацію (що призводить до непорозуміння при нещасних випадках на відповідних атракціонах);

- терміни подачі заявки на проведення гастрольного заходу встановлені без врахування особливості спрямування заходу (благодійні, іміджеві, регіональні тощо);

- не виписано механізму координації дій всіх органів влади, які працюють у цій сфері (управління культури, податкова інспекція, територіальне управління Держгірпромнагляду);

- монополізація власників стаціонарних майданчиків щодо надання права проведення заходу тощо.

Жодним нормативно-правовим актом не встановлено єдиного чіткого механізму координації на рівні міст (Дніпропетровськ, Павлоград, Кривий Ріг, Жовті Води тощо), адже всі стаціонарні майданчики знаходяться на території міста і відповідний орган управління має

координувати і знати, що відбувається у місті. Керуючись Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», відповідно до п. 16 постанови, де записано, що контроль за організацією та проведенням гастрольних заходів здійснюють органи виконавчої влади в межах своїх повноважень відповідно до законодавства, міста області з урахуванням особливостей кожного розробили своє бачення щодо регулювання гастрольної діяльності на їх території. Дуже показовим є той факт, що рішенням Криворізької міської ради було прийнято «Порядок організації та проведення гастрольних заходів у місті Кривому Розі», де були враховані важливі моменти:

- отримання необхідних документів через єдине вікно, що унеможливило отримання хабара;

- встановлення окремих місць для розклеювання афіш, що не шкодило благоустрою міста,

- проходження відповідних служб (фахівців Держгірпромнагляду, міліції, електронагляду, земельної служба тощо) перед отриманням погодження на роботу атракціонів підвищеної небезпеки.

Тобто враховані дуже суттєві недоліки, що не містяться в основному механізмі. Але у 2009 році обласним управлінням юстиції цей порядок був скасований, як такий, що перевищував службові повноваження. І ситуація у місті щодо регулювання гастрольної діяльності на сьогодні має формальний характер. Подібна ситуація спостерігається у багатьох містах області. Таким чином, регулювання в цій сфері централізоване і не відповідає регіональним особливостям роботи гастрольної сфери.

У загальному обсягу гастрольної діяльності регіону 90% складає гастрольна діяльність вітчизняних та російських виконавців. Важливим чинником для підтримки гастрольної діяльності місцевих колективів є фінансове наповнення фондів для підтримки вітчизняних гастролерів. Чинним законодавством встановлено, що з 3% гастрольного збору (гастрольний збір з продажу квитків) 30% залишається у регіоні, де проводиться захід, а 70% йдуть на рахунок Міністерства культури і туризму України. І цей поділ не є справедливим, адже місцеві жителі сплачують кошти за квитки, при проведенні заходу задіяні регіональні ресурси, тому і наповнення таких фондів повинно відбуватися за принципом децентралізації. Якщо щорічно до спеціального фонду державного та місцевого бюджетів на підтримку вітчизняних гастролерів надходить близько 35 тис. грн. (30%), відповідно 100% – 108,5 тис. грн для місцевих колективів дали більше можливостей реалізації творчого продукту. Механізм відбору претендентів на отримання фінансування зі спеціального фонду має непрозорий характер, адже часто члени обласної експертної ради, до складу якої входять представники влади, діячі мистецтв, директори закладів культури, незалежні експерти, керуються у виборі претендента особистими уподобаннями та вигодами.

Відповідно до проекту Податкового кодексу від 15.06.2010

скасовується 3% податковий збір за проведення гастрольних заходів та ліквідується спеціальний фонд державного та місцевого бюджетів на підтримку вітчизняних гастролерів. Таким чином, місцеві гастролери залишаються без державної фінансової підтримки, що негативно позначиться на розвитку мистецтва регіону.

На противагу новаціям проекту Податкового кодексу стане прийняття Закону України «Про меценатство», де будуть враховані пільгові умови оподаткування для меценатів та спонсорів гастрольних турне для популяризації національного культурного продукту. Певним стимулом для здійснення гастрольних турне як на території України, так і по регіону може стати грантова система (неприбутковим організаціям надаються лише за умови співфінансування з інших джерел, надання бізнес-планів та доказів економічної життєспроможності).

В.П. Дідик

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі розвитку економіки України одним з головних чинників, що забезпечать вихід із кризового стану та подолання негативних тенденцій у державі є забезпечення сталого економічного розвитку на основі мобілізації та ефективного використання всього комплексу ресурсів і умов. Саме на цьому повинна зосереджуватися регіональна політика України. У зв'язку з цим винятково важливою є роль держави, яка шляхом регулювання регіонального розвитку забезпечує гармонізацію відносин «центр – регіони» та міжрегіональних відносин.

Масштабні завдання, що стоять сьогодні на порядку денному у сфері державної регіональної політики, вимагають обґрунтування теоретичних, методологічних та методичних засад регіональної політики України, ґрунтовного вивчення соціально-економічної ситуації у регіонах, виявлення регіональних особливостей сучасних процесів, оцінки ресурсного потенціалу регіонів, визначення пріоритетів державної стратегії регіонального розвитку та механізмів і засобів їхньої реалізації.

Регулювання територіального розвитку є методом реалізації регіональної політики. Сьогодні в Україні в основному застосовуються наступні механізми регулювання регіонального розвитку:

- програмування регіонального розвитку;
- регулювання міжбюджетних відносин;
- централізовані капіталовкладення та інвестиційні субвенції;
- регулювання транскордонного та прикордонного співробітництва.

Аналіз основних інструментів держави щодо регіонального розвитку дає підстави констатувати, що вони не змогли вплинути на зменшення

регіональних диспропорцій, що є однією з головних проблем соціально-економічного розвитку нашої держави, не були зосереджені на стимулюванні точок зростання. Інструменти стимулювання регіонального розвитку помітно не вплинули на системне вирішення проблем депресивних територій, вирівнювання соціальних диспропорцій на регіональному рівні.

Старі механізми державного регулювання соціально-економічних процесів на місцях не впливають на вирішення існуючих проблем, змушують місцеву владу звертатися по допомогу до центральних органів із все більшого кола питань. Це пригнічує ініціативу, знижує відповідальність місцевих органів влади, негативно позначається на реальному житті населення, подальшому посиленні нерівності в соціально-економічному становищі регіонів. Водночас поточна підтримка Урядом найбільш економічно слабких регіонів є неефективною, оскільки потреба у ній відтворюється через неспроможність економіки цих регіонів в існуючих умовах вирішити навіть мінімальні соціальні проблеми.

Аналіз державної регіональної політики Європейського Союзу (ЄС), що має особливу практичну цінність для України щодо зусиль українського керівництва у максимально стислі строки вирішити питання набуття асоційованого членства в ЄС, свідчить про наступне:

Регіональна політика ЄС нині реалізується за 5 напрямками. Більшість із них «пройшли» поруч разом з історією регіональної політики ЄС протягом десятиліть, частина з них деталізувалася та виділилася в окремі напрями, що потребують особливої уваги з боку Співтовариства. Вони (напрями) є такими:

А. Застосовується до регіонів, що відстають у розвитку. До цієї категорії належать ті регіони, ВВП на душу населення яких дорівнює менше 75% від середньостатистичного по ЄС. Наголос робиться на подоланні відсталості – прямі інвестиції для створення стабільних робочих місць, створення інфраструктури для економічного розвитку (транспорт, телекомунікації, енергетика), захист навколишнього середовища, упровадження програм з поліпшення конкурентноздатності підприємств і т.д.

Б. Стосується здебільшого тих регіонів, де рівень безробіття є вищим від середньостатистичного по ЄС і де спостерігається структурний спад у промислових галузях. У даному разі вживаються заходи для поліпшення інфраструктури, упровадження нового обладнання тощо.

В. Передбачає економічну диверсифікацію депресивних і вразливих сільськогосподарських районів. Зокрема, застосовуються заходи для створення альтернативної діяльності у сільськогосподарських районах, куди можна було б перекваліфікувати та залучити робочу силу.

Г. Розвиток малонаселених районів, де щільність населення

становить менше 8 чоловік на 1 кв. км, переважно стосується районів, розташованих на Крайній Півночі, у Фінляндії та Швеції. Там створюються додаткові сприятливі умови для заселення територій та освоєння земель з боку європейських громадян.

Д. Пов'язаний з адаптацією працівників у зв'язку зі змінами у структурі промисловості шляхом застосування превентивних заходів для боротьби з безробіттям. Має на меті адаптацію сільського господарства та рибальства до реформи єдиної сільськогосподарської політики ЄС.

Здійснюючи економічну політику, уряд України зобов'язаний чітко й обгрунтовано сформулювати цілі соціально-економічного розвитку, дезагрегувати їх на галузеві й регіональні рівні, поставити завдання перед суб'єктами підвідомчих територій, інвестувати державні програми і проекти, забезпечити контроль за виконанням законодавчих актів, правових норм. Наявність в Україні інституційної непорядкованості розробки і реалізації державної регіональної політики, відсутність чіткого розмежування функцій і належної координації діяльності органів і структур, які беруть участь у її проведенні перешкоджають ефективному розвитку регіонів.

Вдосконалення інституційного забезпечення регіональної політики України вимагає реалізації системи заходів, серед яких, на нашу думку, мають бути:

- розширення сфери діяльності центрального органу виконавчої влади (Міністерства регіонального розвитку та будівництва), відповідального за розроблення й реалізацію державної регіональної політики, розвиток місцевого самоврядування та наділення цього органу достатнім обсягом повноважень і ресурсів для вирішення комплексу проблем, пов'язаних із регіональним та місцевим розвитком;

- визначення базової наукової або науково-аналітичної установи для проведення різноаспектного комплексного моніторингу тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку регіонів, обгрунтування механізмів державної регіональної політики;

- здійснення докорінної перебудови системи статистичного забезпечення державної регіональної політики на основі суттєвого розширення статистичної бази регіонального і місцевого розвитку і приведення її у відповідність до стандартів ЄС.

Конкретними завданнями у сфері регіональної політики на найближчу перспективу мають стати:

- проведення ревізії всіх чинних законодавчих актів у сфері регіональної політики і місцевого самоврядування;

- завершення реформування бюджетної системи та міжбюджетних відносин на засадах, визначених новим Бюджетним кодексом;

- запровадження механізму державного стимулювання розвитку регіонів;

- відновлення економічної бази малих населених пунктів;

- запровадження механізму підтримки розвитку депресивних територій: порядок їх визначення, фінансування, моніторингу та контролю за реалізацією програм подолання депресивності;

- законодавче визначення основних засад транскордонного співробітництва;

- запровадження комплексного моніторингу розвитку регіонів на основі вдосконаленої системи регіональної статистичної інформації.

Т.В. Демченко

ОЦІНЮВАННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Найважливішим завданням розвитку українського суспільства є підвищення якості управління соціально-економічним розвитком держави і регіонів. На сьогодні в практиці державного управління в Україні фінансові та матеріальні ресурси, що спрямовуються на розвиток регіонів, використовуються неефективно. Крім того, неправильно побудована система управління призводить до розбіжностей інтересів суб'єктів господарювання. Більшість регіонів не в змозі самостійно вирішувати свої соціально-економічні проблеми, що зумовлює необхідність втручання держави в їх життєдіяльність.

Сьогодні в кожному регіоні розробляються регіональні програми, метою яких є визначення довгострокових цілей розвитку, параметрів прогнозних змін. Такі програми не обмежуються лише визначенням перспективних напрямів розвитку регіонів. Вони передбачають конкретні дії регіональної влади в розрізі пріоритетних для регіонів сфер економічної діяльності з метою досягнення бажаних прогнозних орієнтирів [1].

Планування соціально-економічного розвитку в сучасних умовах є найважливішим важелем державного регулювання, без якого не можливо пов'язати інтереси держави, окремого регіону й суб'єктів господарювання, які часто не збігаються чи суперечать один одному. У кожній державі наявні специфічні підходи до формування системи оцінювання відповідних програмних документів, що є надзвичайно важливим інструментом підвищення ефективності виконання програм. Їх зміст залежить від специфіки адміністративно-територіального поділу, змісту регіональної політики держави, конкретних підходів щодо оцінювання управлінської діяльності взагалі, можливість за допомогою інструментів оцінювання залучити додаткові джерела ресурсів для реалізації програм [3].

За останніми десятиріччя моніторинг та оцінювання набули широкого визнання й сьогодні є традиційним інструментом управлінської діяльності в багатьох країнах світу. Моніторинг та оцінювання використовують для визначення результативності й ефективності

стратегій, програм і проектів, офіційними розробниками та виконавцями яких є органи державної влади та місцевого самоврядування різних рівнів. Як наслідок, у країнах Заходу оприлюднюють звіти про результати виконання стратегій, програм і проектів, які базуються на аналізі значного переліку кількісних і якісних даних, і мають за мету продемонструвати рівень їх ефективності та відповідності потребам громади. Це дає змогу керівникам відповідних організацій своєчасно й адекватно реагувати задля коригування як самих стратегій, програм та проектів, так і відповідної державної чи місцевої політики. Водночас оприлюднення даних моніторингу й особливо оцінювання стратегій, програм і проектів сприяє формуванню «зворотної реакції» бізнесу та громадськості, які мають змогу висловити власну позицію щодо результативності програмної діяльності урядових структур різних рівнів [4].

В Україні запровадження сучасних підходів до оцінювання урядових програм поки що нова й не поширена управлінська практика. Попри те, що існує достатній і доступний масив теоретичних розробок західних і вітчизняних фахівців у цій сфері та низка нормативних документів.

Значний внесок у наукову розробку теорії планування та оцінювання реалізації державних програм внесли такі зарубіжні та вітчизняні вчені як Т. Англєрид, А. Адерсен, В. Борєвський, В. Варналіїт, М. Гладій, М. Лендєл, В. Лисенко, А. Мельник, І. Михалюк, С. Писаренко, М. Тейлор, В. Швецов [5].

Бар'єри, які необхідно долати при здійсненні моніторингу та оцінювання програм, можна поділити на наступні. Культурні бар'єри, які виникають, наприклад, тоді, коли результати моніторингу та оцінювання сприймаються як загроза втрати повноважень певної урядової структури. Часто в середовищі державних службовців є побоювання щодо об'єктивності моніторингу та оцінювання або щодо шляхів використання отриманих даних. Недостатня зацікавленість керівництва органу влади, що веде до формального характеру процесів моніторингу та оцінювання та використання їх результатів.

Нестача ресурсів, насамперед нестача достатнього фінансування процесів моніторингу та оцінювання або ж брак часу для якісного виконання цих робіт. Органи влади, які координують проведення моніторингу та оцінювання, можуть не володіти інформацією про наявність кваліфікованих зовнішніх консультантів, а також нових методик, які можна використати.

Методологічні питання, насамперед вибір оптимального набору методів збору та опрацювання даних. Також є проблема недостатньої стандартизації даних і, як наслідок, можливості їх порівняння.

Проблеми з даними, зокрема нестача їх, що призводить до використання неадекватних даних. Поширені труднощі у відстеженні динаміки зміни показників, зокрема, при значних періодах між вимірами їх значень.

Перепопи в комунікації, насамперед непорозуміння між розробниками технічного завдання та реальними виконавцями робіт. Проблеми можуть виникати в процесі комунікації з зацікавленими сторонами, зокрема у випадках, коли до різних груп застосовують одні й ті ж комунікативні методи. Поширена також проблема неспроможності ефективно представити результати моніторингу та оцінки, що призводить до неправильного їх тлумачення цільовими аудиторіями [6].

В Україні є також додаткова проблема в організації оцінювання, а саме – відсутність інституційної системи оцінювання державних програм, що в умовах перманентної політичної нестабільності може призвести до впливу політичних чинників на процес оцінювання.

Цих бар'єрів можна уникнути, якщо враховувати їх при плануванні процесів моніторингу й оцінювання, та застосовуючи стратегії подолання проблем, які випробувано у багатьох країнах світу. Зокрема, йдеться про:

- удосконалення нормативної бази, щодо питань оцінювання та моніторингу програм соціально-економічного розвитку;
- розроблення універсальних методик оцінювання програм соціально-економічного розвитку територій;
- забезпечення підтримки розробленої системи моніторингу та оцінювання вищими за ієрархією органами влади;
- поширення об'єктивної інформації щодо переваг та обмежень систем моніторингу й оцінювання, а також щодо ресурсів, які необхідні для їх використання;
- залучення зацікавлених сторін до моніторингу та оцінювання;
- проведення навчання для державних службовців, які беруть участь у процесах моніторингу та оцінювання [2].

Список використаної літератури

1. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : наук. зб. – Вип. 6. Т. 1 / за ред. І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ, 2010. – 289 с.
2. Вайс, Керол Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / пер. з англ. Р. Ткачука – К. : Основи, 2009. – 671 с.
3. Діагностика соціально-економічного розвитку території як елемент механізму державного управління . – Режим доступу: <http://librag.org.ua> – Назва з екрану.
4. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети / М. І. Долішній. – К. : Наук. думка, 2008. – 511 с.
5. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / Лендєл М., Винницький Б., Ретейчак Ю. – К. : «К.І.С.», 2008. – 120 с.
6. Посібник з моніторингу та оцінювання програм регіонального розвитку. – Режим доступу: http://www.rgd.org.ua/project_publication – Назва з екрану.

**ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ВІДДІЛУ
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ,
ПЛАНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ
ПІДПРИЄМСТВ ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ
АДМІНІСТРАЦІЇ**

Управління паливно-енергетичного комплексу є структурним підрозділом Дніпропетровської облдержадміністрації, утворюється головою обласної державної адміністрації, Підзвітне і підконтрольне йому та заступнику голови облдержадміністрації згідно з розподілом функціональних повноважень.

Управління у своїй діяльності підзвітне та підконтрольне голові обласної державної адміністрації та заступникові голови облдержадміністрації згідно з розподілом функціональних повноважень. У своїй діяльності управління керується: Конституцією України, Законами України, Нормативними актами Президента України, Нормативними актами Кабінету Міністрів України, Наказами Міністерства палива та енергетики України, Наказами Державного комітету з енергозбереження України, Розпорядженнями голови обласної державної адміністрації, Рішенням відповідних органів місцевого самоврядування, Положеннями про управління та відділи, Посадовими інструкціями.

Основними завданнями управління паливно-енергетичного комплексу Дніпропетровської обласної державної адміністрації є:

- сприяння формуванню і реалізації спільно з Міністерством палива та енергетики України, Державним комітетом з енергозбереження України, НАК «Нафтогаз України» та НАК «Енергетична компанія України» державної стратегії розвитку і стабілізації роботи паливно-енергетичного комплексу області;
- забезпечення реалізації на території області державної політики в паливно-енергетичному комплексі та у сфері енергозбереження;
- розроблення та здійснення заходів щодо підвищення енергоефективності в усіх галузях економіки області, у бюджетній соціальній сфері, житлово-комунальному господарстві;
- участь у розробленні та здійсненні заходів щодо ефективного використання природного газу, електроенергії і додержання дисципліни газо-, електроспоживання;
- подання пропозицій щодо розвитку паливно-енергетичного комплексу до програми економічного та соціального розвитку області;
- участь у реалізації державної політики щодо поліпшення інвестиційного та інноваційного клімату в області для залучення коштів

на розвиток паливно-енергетичного комплексу та у сфері енергозбереження (участь у реалізації державної інвестиційної та інноваційної політики у паливно-енергетичному комплексі та у сфері енергозбереження);

– запровадження дієвого контролю діяльності всіх суб'єктів на території області з видобування нафти, газу, газового конденсату (сприяння створенню прозорих цивілізованих умов функціонування ринку світлих нафтопродуктів, запровадження дієвого контролю діяльності всіх суб'єктів на території області з видобування нафти, газу, газового конденсату);

– організація моніторингу споживання природного газу та електричної енергії в розрізі адміністративно-територіальних підрозділів області;

– забезпечення контролю за своєчасністю розрахунків за спожиті природний газ та електричну енергію (здійснення заходів щодо своєчасних розрахунків за спожиті енергетичні ресурси);

– участь, за дорученням центральних органів виконавчої влади, у регулюванні споживання паливно-енергетичних ресурсів, контроль за дотриманням режимів газо-, електроспоживання;

– організація роботи щодо погашення заборгованості за енергоносіями минулих періодів, спрямована на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу;

– координація у межах своєї компетенції діяльності суб'єктів природних монополій.

З метою підвищення ефективності діяльності управління паливно-енергетичного комплексу Дніпропетровської обласної державної адміністрації пропоную:

- для більшої ефективності та оперативного опрацювання документів загального листування пропоную впровадити електронний документообіг;

- законодавчо закріпити надання повноважень, щодо підзвітності та підконтрольності державних енергетичних підприємств управлінню паливно-енергетичного комплексу;

- реформувати законодавство для проведення енергетичних аудитів, паспортизації енергетичних підприємств, та визначення питомих норм, для більш чіткого механізму їх виконання;

- законодавчо врегулювати фінансування розробки проектів з енергозбереження, та проведення тендерів на їх виконання, для більш прозорого механізму їх виконання;

- надати належну матеріально-технічне забезпечення для безперебійної роботи управління.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ, РЕМОНТУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЖИТЛОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Інтегральними показниками поступального розвитку країни, фактором її економічного і трудового потенціалу є добробут населення, його соціально-економічна захищеність. Потреба в житлі відноситься до первинних життєвих потреб людини і є однією з актуальних соціальних проблем. На сучасному етапі соціально-економічних перетворень в Україні в центрі уваги знаходиться житлова сфера і питання її реформування. У країнах з ринковою економікою житловий фонд складає 20 – 45% національного багатства. В Україні він досягає 20%. Тому ефективно управління житловим фондом має ключове значення для збереження і безперебійного функціонування житла.

Житлова політика в Україні здійснюється державою та органами місцевого самоврядування відповідно до напрямів соціально-економічного розвитку країни з метою реалізації права громадян на житло. Основними засадами державної житлової політики є:

- створення умов, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло,
  - придбати його у власність або взяти в оренду;
  - розробка, затвердження та виконання Загальнодержавної житлової програми, державних цільових та регіональних програм;
  - розвиток житлового законодавства;
  - створення системи житлових фондів;
  - запровадження механізму участі громадян, органів місцевого самоврядування та держави у фінансуванні будівництва житла;
  - запровадження державних житлових соціальних стандартів, державних соціальних житлових гарантій забезпеченості громадян житлом;
  - заохочення власників житла до обрання найбільш ефективних та конкурентних способів управління житловим фондом, які забезпечать його експлуатацію та ремонт відповідно до встановлених нормативів, норм, стандартів та правил
  - формування умов для вільного, прозорого набуття права власності на земельні ділянки, призначені для житлового будівництва;
  - сприяння розвитку на конкурентних засадах ринку житла, яке передається у найм;
  - сприяння розвитку індивідуального будівництва житла та будівництва житла товариствами забудовників та житлово-будівельними кооперативами, членами яких є громадяни, які потребують поліпшення житлових умов;
  - сприяння розробленню та впровадженню нових методів у

житловому проектуванні, будівництві, виробництві енергозберігаючих, екологічно-безпечних будівельних матеріалів та обладнання, а також їх доступності для громадян;

- стимулювання інвестиційної діяльності у сфері житлового будівництва та надання житлово-комунальних послуг;

- стимулювання населення до ощадливого використання енергетичних та інших відновлюваних ресурсів, забезпечення енергетичної ефективності житлового фонду;

- захист прав споживачів, які беруть участь у фінансуванні житлового будівництва, отримують або мають намір отримувати житлово-комунальні послуги, послуги з управління будинком.

В ході стажування ми визначили наступні пріоритети та цілі регіонального розвитку експлуатації та реконструкції житла:

- можливість оплати обласним чи місцевим бюджетом відсотків за кредит, що береться мешканцями багатоквартирних будинків для проведення капітального ремонту житла;

- ремонт за рахунок бюджетних коштів міста будинків, що знаходяться в аварійному стані.

- Перешкодами для розвитку ефективної експлуатації житла є:

- зменшення бюджетного фінансування будівництва та реконструкції житла;

- знос житла.

Протягом багатьох років державні структури намагалися знайти вирішення проблеми збереження або реконструкції застарілого житлового фонду. Пожвавилась діяльність з утворення ОСББ. На сьогодні створено 8750 таких об'єднань, з них 1736 – протягом 2009 р. Для порівняння, у 2008 р. було створено 1638 ОСББ. Найбільша увага цьому питанню з боку органів влади приділяється у Донецькій (1427 од.), Львівській (585 од.), Одеській (542 од.), Миколаївській (526 од.) областях, АР Крим (499 од.) та м. Києві (471 од.).

Продовжується реалізація проектів управління комунальним житловим фондом через утворення служб єдиного замовника (СЄЗ). Рішеннями науково-технічної ради Мінжитлокомунгоспу рекомендовано для розповсюдження практичні посібники «Управління житловим будинком», «Створення та діяльність об'єднань співвласників багатоквартирного будинку» та Методику бухгалтерського обліку в об'єднаннях співвласників багатоквартирних будинків.

З метою поглиблення демонополізації у сфері обслуговування житлового фонду в регіонах проводяться конкурсні відбори обслуговуючих підприємств, проте у переважній більшості населених пунктів до теперішнього часу зберігається монополія комунальних ЖЕКів, які виступають одночасно замовниками та надавачами послуг: будучи виконавцем послуг, ЖЕКи контролюють і їх виконання. Унаслідок, немає можливості вибирати ефективно працюючі підприємства-надавачі

житлово-комунальних послуг. Такий ринок є недосконалим та не забезпечує надання якісних та доступних послуг.

Позитивним прикладом у даному напрямку є поява на ринку послуг з управління житловим фондом потужних компаній, які мають значні оборотні кошти та можливість працювати одночасно в декількох населених пунктах. Станом на 01.01.10 до утримання житлового фонду залучено 417 приватних підприємств, з них найбільше у Донецькій (86), Сумській (36), Одеській (27), Житомирській (23) та Київській (22) областях. Стримуючим фактором у розвитку ринкових відносин є слабка підтримка з боку органів місцевого самоврядування та недосконалість законодавчої бази.

З метою удосконалення нормативно-правової бази надання послуг з управління будинками Мінжитлокомунгоспом розроблено проект Правил надання послуг з управління будинком, спорудою, житловим комплексом або комплексом будинків і споруд, що після опрацювання із заінтересованими центральними органами виконавчої влади буде подано на державну реєстрацію до Мін'юсту. Розроблено, схвалено Урядом та подано до ВРУ нову редакцію проекту Житлового кодексу України, главою 11 якого, визначені управління багатоквартирним будинком; перелік суб'єктів, які можуть здійснювати управління; право органу місцевого самоврядування призначати управителя в тому разі, якщо власник його не обрав сам; способи та порядок управління; порядок укладення та істотні умови договору про надання послуг з управління; повноваження управителя щодо забезпечення споживачів комунальними послугами; умови страхування житлового будинку.

Положення Закону «Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва» спрямовані на підтримку будівельної галузі та забезпечення житлових прав громадян, які потребують державної підтримки, а також стимулювання житлового будівництва в умовах світової фінансової кризи. Зокрема, Законом передбачене обмеження ролі держави регулюванням відносин в області здійснення прав на нерухомість у житловій сфері, встановленням будівельних норм та правил і основних принципів міського регулювання. Органи місцевого самоврядування повинні відповідати за утримання і використання муніципального житлового фонду, функціонування і розвиток муніципальних об'єктів комунального господарства, створювати умови для житлового будівництва.

Кошти ж місцевого бюджету, в першу чергу, повинні будуть спрямовуватися на забезпечення соціальним житлом незаможних громадян і розвиток комунальної інфраструктури.

Отже, нова регіональна житлова політика повинна включати такі заходи:

– зміцнення гарантій прав власників житла;

– зміна ролі і змісту інституту соціального найму державного і муніципального житла;

– удосконалення функціонування системи адміністративних (державних і муніципальних) органів і розвиток приватних професійних інститутів щодо обслуговування ринку нерухомості в житловій сфері;

– удосконалення форм державної підтримки населення, з поліпшення житлових умов;

– спрощення процедур нагляду за дотриманням будівельних норм і правил, вимог екологічного й іншого видів безпеки, ліцензування визначених законодавством видів діяльності;

– методичне сприяння розвитку системи страхування будівельних ризиків і професійної відповідальності будівельників;

Ю.М. Ляховченко

ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ОСОБАМ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

З метою реалізації конституційного права громадян на соціальний захист в Україні створено і забезпечено функціонування державної системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціальної допомоги та підтримки. Питання підвищення якості життя людей, особливо людей з особливими потребами, набуває усе більшого значення та більш практичних підходів до вирішення.

Саме поняття стандартів якості соціальних послуг, задеклароване у Законі України «Про соціальні послуги», є інноваційним для України. Уже зараз точаться широкі дискусії щодо ролі і місця стандартів якості в системі надання соціальних послуг, зроблено перші спроби застосувати закладені вимоги на практиці.

Часто надання соціальних послуг є прерогативою місцевих органів влади, але при цьому розробка мінімальних стандартів якості соціальних послуг здійснюється центральними органами влади, такими як міністерства, що відповідають за реалізацію соціальної політики.

Саме тому, проходячи стажування в Міністерстві праці та соціальної політики України, я намагалась вивчити питання, що пов'язані з організацією роботи Міністерства щодо надання соціальних послуг та підходів щодо оцінки якості надання послуг Міністерства праці та соціальної політики України.

Метою соціальних послуг є вирішення або профілактика проблем вразливих груп населення. Оскільки захист населення є однією з найголовніших функцій держави, державі необхідно забезпечити відповідний рівень якості та безпеки послуг, що надаються найуразливішим прошаркам населення. Затвердження соціальних стандартів, як мінімальних вимог до суб'єктів, що надають соціальні послуги, повинно супроводжуватися наданням органам влади

спроможності забезпечувати мінімальний рівень якості та безпеки. Таким чином, соціальні стандарти охоплюють технічні питання та питання якості.

Державні стандарти якості соціальних послуг розроблені на виконання ЗУ «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р. № 966-IV, ЗУ «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 р. № 2017-14, з урахуванням Державного класифікатора соціальних стандартів та нормативів, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 17 червня 2002 р. № 293, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з надання соціальних послуг.

Для надання соціальних послуг особам з обмеженими можливостями в Україні створено розвинуту мережу стаціонарних (інтернатних) закладів та установ, що забезпечують соціальне обслуговування пенсіонерів, інвалідів та самотніх громадян за місцем мешкання.

До її складу входять 321 будинок-інтернат, серед яких 83 призначено для громадян похилого віку та інвалідів, 150 психоневрологічних інтернатів, 5 спеціальних будинків-інтернатів.

Інвалідам, які постійно мешкають у стаціонарних установах соціального обслуговування, встановлено додаткові гарантії соціальної підтримки. Їм гарантовано право на забезпечення умов мешкання, які відповідають санітарно-гігієнічним вимогам; догляд, медичну допомогу, а також безоплатну протезно-ортопедичну допомогу, соціально-медичну реабілітацію та соціальну адаптацію; медико-соціальну експертизу, яка здійснюється для встановлення чи зміни групи інвалідності; отримання юридичних та консультаційних послуг. Велика увага в стаціонарних установах приділяється організації відпочинку та культурного обслуговування інвалідів.

Однак, більш прогресивною формою соціального обслуговування є надання соціальних послуг інвалідам через територіальні центри, які обслуговують пенсіонерів та інвалідів за місцем мешкання.

Територіальний центр соціального обслуговування пенсіонерів та самотніх громадян, як спеціальна державна або комунальна установа, забезпечує надання соціальних послуг за місцем мешкання у громаді – пенсіонерам, інвалідам, самотнім громадянам, іншим особам, які перебувають у складних життєвих обставинах, в умовах стаціонарного, тимчасового та денного перебування. Соціальні послуги спрямовуються на підтримання життєдіяльності та соціальної активності людей з інвалідністю.

Нові види соціальних послуг для інвалідів терцентри впроваджують з урахуванням їх попиту на такі послуги.

З метою неухильного дотримання якості надання соціальних послуг, суб'єкти-постачальники соціальних послуг повинні організувати та

забезпечити постійне практичне застосування внутрішньої системи моніторингу й оцінки своєї діяльності та рівня задоволення клієнтів послугами. Одночасно, усі суб'єкти-постачальники соціальних послуг вдома підлягають моніторингу й оцінці, здійснюваній спеціальною моніторинговою комісією, що діє під егідою профільного міністерства, у даному випадку Міністерства праці та соціальної політики України.

Подальший розвиток сфери надання соціальних послуг є одним із важливих державних завдань, визначених Урядом України на майбутнє.

За даними Міністерства праці та соціальної політики України основними чинниками, що гальмують подальший розвиток системи соціального обслуговування інвалідів, є, зокрема, надмірна централізація ресурсів у великих закладах, схильність до інституціалізації та концентрації послуг у стаціонарних установах, що ускладнює інтеграцію громадян, які мають потребу у сторонній допомозі та соціальних послугах, до суспільства і не впливає на поліпшення якості їх життя. Крім того, систему соціального обслуговування населення в основному зорієнтовано «на процес». Як замовники, так і надавачі соціальних послуг, як правило, оцінюють свою діяльність у таких поняттях, як чисельність одержувачів послуг, кількість наданих послуг, обсяг бюджетного чи позабюджетного фінансування.

Відсутність системного підходу до законотворчості у соціальній сфері, мінімум стандартів якості соціальних послуг, нераціональна система фінансування, слабка взаємодія органів влади з громадськістю у сфері виявлення соціальної ініціативи, несформована система моніторингу, оцінювання якості надання соціальних послуг свідчать про необхідність реформування системи соціальних послуг.

Важливою складовою процесу реформування соціальних послуг є удосконалення діяльності територіальних центрів. З метою впровадження у практику роботи вказаних соціальних установ більш сучасних методів роботи, підвищення якості соціальних послуг та забезпечення доступу до них Міністерством праці та соціальної політики України було розроблено низку нормативно-правових та інструктивно-методичних актів громадян тощо.

У теперішній час роботу Мінпраці України зосереджено на розробці концептуальних засад нової політики соціальних послуг. Результатом цієї роботи стало схвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.04.07 р. № 178-р Концепції реформування системи соціальних послуг, яка визначила головні стратегічні засади та напрями реформування. Серед них:

- подальше розроблення законодавчої та нормативно-правової бази для реформування системи соціальних послуг;
- удосконалення управління державними видатками на соціальні послуги;
- забезпечення умов для впровадження у практику діяльності

соціальних служб новітніх технологій та моделей надання послуг, стандартів соціальних послуг, системи моніторингу якості послуг та ефективності соціальних служб;

– впровадження у сферу соціальних послуг механізму соціального замовлення;

– створення належних умов для функціонування ринку соціальних послуг;

– розроблення засад для створення системи професійної підготовки кадрів для сфери соціальних послуг;

– забезпечення координації діяльності у сфері соціальних послуг тощо.

Головним результатом реалізації Концепції має стати реформування системи через посилення індивідуального підходу в організації та наданні соціальних послуг, поглиблення адресності, поліпшення якості, застосування методології оцінювання послуг, удосконалення механізму фінансування, врегулювання міжбюджетних та міжвідомчих відносин у сфері соціальних послуг.

Це сприятиме постійному поліпшенню якості життя осіб, які потребують соціальних послуг, їх соціальній захищеності.

О.П. Макаренко

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Діюча система акумулювання доходів бюджетів України характеризується низьким рівнем частки власних доходів місцевих бюджетів, що впливає на збільшення обсягів міжбюджетних трансфертів. Причиною цьому є незначні фіскальні повноваження органів місцевого самоврядування, неврегульованість деяких аспектів їх діяльності, що потребує розробки заходів для посилення ролі регіональних бюджетів в економічній системі держави. Реальні фінансові можливості місцевих органів влади значно обмежені, що, у свою чергу, обмежує забезпеченість повноважень органів місцевого самоврядування вагомими джерелами фінансування. У зв'язку з цим постає нагальна потреба у поглибленому дослідженні доходної частини місцевих бюджетів та обґрунтуванні системи практичних рекомендацій щодо забезпечення їх стабільності та зміцнення.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних аспектів наповнення місцевих бюджетів та обґрунтування шляхів оптимізації формування фондів грошових коштів органів місцевого самоврядування, розробка практичних рекомендацій щодо резервів їх зростання в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є місцеві бюджети України, їхня дохідна база та джерела наповнення.

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування доходів місцевих бюджетів, а також закономірностей, принципів, методів, заходів фінансової політики, що стосуються мобілізації доходів місцевих бюджетів.

Питання, пов'язані з розробкою теоретичних і практичних засад наповнення місцевих бюджетів України, останніми роками перебувають у центрі уваги науковців, працівників органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування, фінансових органів, досліджуються у працях таких вчених економістів як В. Андрущенко, В. Базилевич, Л. Баластрик, С. Булгакова, О. Василик, М. Гапонюк, В. Геєць, А. Даниленко, М. Долішній, А. Єпіфанов, А. Загородній, О. Кириленко, Н. Костіна, В. Кравченко, М. Кульчицький, В. Лагутін, І. Луніна, М. Карлін, О. Лилик, Ц. Огонь, В. Опарін, К. Павлюк, Ю. Петленко, М. Романів, О. Романенко, І. Сало, С. Слухай, А. Соколовська, О. Сунцова, В. Суторміна, Л. Тарангул, І. Ткачук, В. Федосов, М. Чорний, І. Чугунов, В. Швець, С. Юрій та інші.

Основи фінансового забезпечення функціонування місцевого самоврядування закріплені Основним Законом України. Так, у ст. 142 Конституції зазначається, що держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Крім того зазначено, що витрати органів місцевого самоврядування, які виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою [1].

Місцеві податки складають основну частину коштів місцевого самоврядування в розвинутих країнах. В Україні ж сьогодні найбільшу питому вагу в доходах місцевих бюджетів займають надходження від загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які практично не пов'язані із власною діяльністю органів місцевого самоврядування і складають, в залежності від року, 50-70% доходів загального фонду. Частка надходжень до місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів знаходиться в межах 10%. Близько 1/3 доходної частини місцевих бюджетів України формується за рахунок трансфертів з державного бюджету, що ставить соціально-економічний розвиток територій у жорстку залежність від центрального бюджету. А органи місцевого самоврядування, на сьогодні, мають слабку власну фінансову базу. У багатьох країнах бюджети місцевого самоврядування самодостатні завдяки тому, що складають 50% консолідованого бюджету.

Проаналізувавши механізми наповнення місцевих бюджетів України пропоную такі кроки реформування місцевих бюджетів України.

Важливою загальнодержавною проблемою, без вирішення якої, неможливо реформувати процес наповнення місцевих бюджетів, є оптимізація розподілу фінансових повноважень між центром і регіонами та фіскальна децентралізація. Ця проблема включає комплекс

взаємозв'язаних між собою питань, зокрема: формулювання з боку держави чіткого переліку функцій, прав, обов'язків, відповідальності, які у законодавчому порядку закріплюються безпосередньо за вищими органами державної влади та управління, регіональними владними структурами, а також органами місцевого самоврядування кожного рівня окремо; забезпечення територіальної справедливості в оподаткуванні; перетворення територіальних громад із об'єктів у суб'єкти розвитку; зміна підходів держави до розподілу доходів і видатків між державним, регіональними і місцевими бюджетами; реформування місцевого оподаткування; удосконалення міжбюджетних відносин.

З метою збільшення обсягів власних надходжень та їхньої частки у доходах місцевих бюджетів, доцільно створити умови для розширення податкової бази адміністративно-територіальних формувань.

Враховуючи загальний низький рівень платіжної дисципліни, доцільно було б підвищити адміністративну відповідальність платників податків з наступним зарахуванням сум штрафних санкцій до доходів регіональних бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Створення дієвої системи бюджетного моніторингу, яка базуватиметься на достовірній усесторонній аналітичній базі стосовно наявної дохідної бази, фінансових можливостей та усіх каналів руху бюджетних коштів.

Сформувалися верстви населення з високими доходами, котрі володіють значною нерухомістю. Усе це створює об'єктивні передумови для запровадження в Україні сучасної системи місцевого оподаткування і зміцнення на її основі фінансів місцевого самоврядування. Назріла, насамперед, потреба у значному розширенні переліку місцевих податків та повноважень органів місцевого самоврядування щодо запровадження їх.

Доцільно запровадити місцеві податки на нерухоме майно юридичних осіб, на нерухоме майно фізичних осіб, на землю і на спадщину.

З метою удосконалення міжбюджетних відносин і попередження споживацьких настроїв окремих органів місцевого самоврядування і небажання шукати додаткових резервів зростання власних доходів вважаю доцільним при організації міжбюджетних відносин використовувати інструменти стимулювання економічного зростання адміністративно-територіальних формувань, зацікавлювати органи місцевого самоврядування у збільшенні власних податкових і неподаткових надходжень.

Список використаної літератури

1. Конституція України. – К.: Вікар, 1996. – 64 с.
2. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. О. Сунцова. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с.

3. Податки: навч. посіб. / В. В. Буряковський, В. Я. Кармазін, С. В. Каламбет, О. А. Водолазська. – 2-ге вид., доп. й перероб. – Д. : Пороги, 1998. – 646 с.

4. Золотарьова І. «Самостійність місцевих бюджетів України – міф чи реальність?». – Режим доступу: <http://www.adm.dp.gov.ua>.

5. Попова С. П. Удосконалення наповнення місцевих бюджетів». – Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua>.

М.С. Макогон

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

За умов розбалансованості економіки, росту тіньового капіталу в усіх сферах діяльності, неефективного витрачання коштів бюджетів усіх рівнів та коштів централізованих державних цільових фондів актуального значення набуває фінансовий контроль з боку органів державної влади та управління. Сучасні фінансові відносини потребують високо професійного управління з боку державних та місцевих органів влади, які мають забезпечувати ефективно, результативно і прозоре управління державними фінансами.

Передусім мусимо з'ясувати, що таке державний фінансовий контроль. Багато теоретиків та практиків сперечаються у визначенні поняття «фінансовий контроль». На жаль, ці дискусії не наблизили нас до розробки єдиної концепції системи державного фінансового контролю. Як видно, окреслена ситуація спричинена різним розумінням теоретиками і практиками сутності державного фінансового контролю. Наприклад, В.І. Невідомий метою державного фінансового контролю вважає виявлення відхилень від прийнятих законів, стандартів, визначеної ефективності, доцільності й економності управління фінансовими ресурсами [1]. Водночас М. О. Никонович стверджує, що сутність державного фінансового контролю проявляється через основні завдання, якими є виявлення будь-яких відхилень від установлених правил у процедурах управління державними фінансовими потоками [2].

Нині ми вийшли на нове розуміння системи державного фінансового контролю. Її складовими є три підсистеми: державного внутрішнього фінансового контролю; урядового (централізованого) фінансового контролю та парламентського фінансового контролю. Оскільки внутрішній і урядовий фінансові контролю є підсистемами єдиної системи державного фінансового контролю, то їхні місії як мінімум не повинні суперечити місії державного фінансового контролю, однак внутрішній і урядовий фінансовий контроль різняться адресністю такого сприяння та засобами, що використовуються для досягнення загальної місії державного фінансового контролю.

Під урядовим фінансовим контролем передусім розуміємо ту контрольню-ревізійну діяльність, що її в Україні здійснюють Міністерство фінансів, Державне казначейство, ГоловКРУ, а також низка органів, уповноважених на таку діяльність не лише щодо підпорядкованих суб'єктів господарювання.

Органи урядового фінансового контролю здійснюють контроль переважно у формі експертизи, моніторингу, перевірки, ревізії або централізованого аудиту. Повноваження на здійснення цих контрольних заходів законодавці часто називають метою (головним завданням) контрольного органу.

Згідно з європейською моделлю першою складовою внутрішнього фінансового контролю є фінансове управління та контроль як створення керівником певних систем (а не ревізійна діяльність, як це здебільшого розуміють в Україні). Такі системи фокусуються на пріоритетах і управлінні ризиками, а не на заходах, звичних для адміністративно-командної моделі управління. За європейською моделлю основними складовими внутрішнього фінансового контролю є внутрішній контроль та внутрішній аудит.

За організацію зазначених складових внутрішнього фінансового контролю несуть відповідальність керівники органів влади, підприємств і установ державного й комунального секторів економіки. Тобто державний внутрішній фінансовий контроль – це і обов'язок, й інструмент керівника міністерства чи державного комітету або іншого суб'єкта державної власності щодо контролю державних ресурсів, які використовуються в його системі.

Слід зазначити, що перебуваючи на стажуванні в Адміністрації Президента України я прийшла до висновків, що сприяння економічному й ефективному використанню державних ресурсів внутрішнім фінансовим контролем забезпечується шляхом:

- 1) визначення принципів і правил: хто, за що та як відповідає в системі фінансового управління й контролю;
- 2) запровадження управління ризиками;
- 3) забезпечення дієвості заходів контролю, що є частиною щоденних обов'язків управлінців (ідеться про візування документів, подвійний підпис платіжних доручень, звітування про видані під звіт суми чи бланки доручень тощо);
- 4) своєчасного доведення до керівника релевантної інформації, яка допомагає прийняти оптимальне рішення;
- 5) моніторингу й оцінювання реального стану фінансового управління й контролю відповідно до стандартів і правил.

Отже, внутрішній фінансовий контроль на відміну від урядового покликаний надавати керівникові гарантію (в розумних межах) щодо досягнення мети створення органу влади (чи суб'єкта господарювання) в найбільш економічний, ефективний, результативний, законний і прозорий спосіб.

Підсумовуючи сказане, варто зауважити: зазначені положення ще неоднозначно сприймаються практиками фінансового контролю, а проте є основоположними для визначення складових системи та шляхів розвитку державного фінансового контролю.

Список використаної літератури

1. Невідомий В. І. Перспективи розвитку незалежного фінансового контролю в системі органів державного управління // Збірник праць всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту в Україні» / за заг. ред. проф. В. Д. Базилевича. – К., 2009. – 247 с.
2. Никонович М. О. Необхідність системної стандартизації державного фінансового контролю // Збірник праць всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту в Україні» / за заг. ред. проф. В. Д. Базилевича. – К., 2009. – 250 с..
3. Дрозд І. К., Шевчук В. О. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. – К. : ТОВ «Імекс-ЛТД», 2007. – С. 23.
4. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль : проблеми ідентифікації й визначення системи // Фінанси України – 2009. – №11. – С. 12 – 19.

В.В. Мороз

ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Інвестиції – внутрішні та зовнішні являють собою складний багатоступінчатий механізм, здатний у величезній мірі збільшити економічний потенціал України. Тому успіх, досягнутий у даній сфері, багато в чому визначить реалізацію всієї державної реформи.

На сучасному етапі розвитку Україна внаслідок трансформаційних процесів у минулому переживає період нестабільності й встановлення економічної, правової і соціальної структур. Будь-які зміни подібного характеру не проходять без значних витрат ресурсів, а зміни в масштабі цілої країни мають потребу в залученні капіталів колосального масштабу. Нажаль, наша економіка не може забезпечити достатній рівень інвестування. Внутрішні інвестиції гальмуються нерозвинутістю вітчизняного фондового ринку, а також станом банківської системи України. У результаті цього, питання залучення зовнішніх ресурсів є досить актуальними вже протягом довгого періоду часу. Ситуація з зовнішніми капіталовкладеннями складається не кращим чином – і внаслідок несприятливого інвестиційного клімату.

Для залучення іноземних інвестицій до Дніпропетровського регіону

на сьогодні існують позитивні тенденції – це, зокрема, наявна кваліфікована та відносно дешева робоча сила, достатньо ємний ринок сировини та великий ринок споживання, наявність енергетичної та транспортної інфраструктури.

Обласною державною адміністрацією у Дніпропетровську була розроблена програма залучення іноземних інвестицій у Дніпропетровську область на 2004 – 2010 роки.

Збільшення обсягів іноземних інвестицій сьогодні – це зростання доходів населення в майбутньому. Сприяючи їх залученню, у перспективі область може збільшити кількість робочих місць, підвищити рівень заробітної плати та отримати надійні соціальні гарантії.

Метою Програми є: формування сприятливого клімату та створення умов для ефективної роботи підприємств і організацій області з іноземними інвесторами; налагодження співробітництва з іноземними інвесторами місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Основними завданнями Програми у сфері залучення іноземних інвестицій заплановано активізувати роботу з таких напрямів:

- створення позитивного інвестиційного іміджу та підвищення інвестиційної привабливості Дніпропетровської області;
- підготовка та постійне оновлення інвестиційних пропозицій та інвестиційних паспортів міст і районів регіону;
- упровадження пілотного проекту «Інвестиційний імідж Дніпропетровської області»;
- інформаційне забезпечення процесу залучення іноземних інвестицій шляхом поширення серед потенційних інвесторів інвестиційних пропозицій підприємств та організацій області через торговельно-економічні місії у складі посольств України за кордоном під час виставково-ярмаркових заходів, презентацій, візитів, делегацій тощо;
- налагодження оперативного двостороннього обміну інформацією з питань інвестування з відповідними підрозділами Міністерства економіки України і Міністерства закордонних справ України;
- підвищення ефективності системи управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні;
- створення додаткових стимулів для залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки.

Проблеми, які виникли в процесі залучення іноземних інвестицій в регіон, на першому етапі можна вирішити організаційним шляхом. Так, для безпосередньої роботи з іноземними інвесторами та зменшення обсягів залучення іноземних інвестицій створюються Агентство з питань залучення іноземних інвестицій та комісія з досудового врегулювання спорів між іноземними інвесторами та органами місцевої виконавчої влади і органами місцевого самоврядування.

Проблему відсутності висококваліфікованих спеціалістів, які повинні працювати у сфері залучення іноземних інвестицій можна, вирішити, як

на регіональному рівні, так і за підтримки провідних іноземних інституцій. На території області діють 22 навчальні заклади вищого рівня акредитації, зокрема Дніпропетровський національний університет, Дніпропетровський університет економіки і права, Дніпропетровський гірничий університет які забезпечують високий науковий і організаційний рівень для підготовки фахівців

За результатами виконання Програми очікується отримати такі результати:

- збільшити обсяг залучення іноземних інвестицій – до 3,7 млрд дол. США до 2010 р.;
- реалізувати пілотний проект «Інвестиційний імідж Дніпропетровського регіону» до 2010 р.;
- технічно та технологічно відновити підприємства за рахунок коштів, що надійдуть від іноземних інвесторів;
- підвищити конкурентоспроможність та якість вітчизняних товарів на світовому ринку, освоїти нові ринки збуту;
- створити сучасну виробничу транспортну та банківську інфраструктури із залученням іноземного капіталу та провідних підприємств регіонів області;
- залучити іноземний капітал для розбудови наукової, науково-технічної та інноваційної сфер економіки регіону;
- сприяти залученню іноземних інвестицій щодо реалізації екологічних та природоохоронних проектів, у тому числі в рамках ратифікованого Україною Кіотського Протоколу.

О.В. Мороз

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВДЕРЖСЛУЖБИ УКРАЇНИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Для проведення єдиної державної політики та функціонального управління державною службою створено Головне управління державної служби України (Головдержслужба України), яке є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра Кабінету Міністрів України.

Місія Головдержслужби – створення умов для подальшого розвитку професійної державної служби, підвищення соціального статусу державних службовців відповідно до європейських стандартів.

Сучасна правова, соціальна держава потребує таких засобів та механізмів організації державно-управлінської діяльності, які відповідають національним традиціям публічного управління, отримують суспільне визнання, регулюються сталими правовими нормами та розвиваються у контексті загальноцивілізаційного процесу гуманізації

владних відносин. Такий стан речей потребує від країн, що знаходяться на етапі трансформації політико-правових принципів публічного управління, звернення до світових та, зокрема, європейських традицій ефективного управління. Практичне здійснення раціональних управлінських процесів залежить від конкретних соціальних умов, в яких вони відбуваються. Оскільки державно-управлінська діяльність - це суб'єктивна діяльність людей, вона залежить від соціального досвіду, рівня культури та свідомості людей, зрілості суспільства, його технічних можливостей, оптимальності й масштабності соціальних цілей тощо.

Натомість, нині діюча система публічного управління в Україні не повністю відповідає стратегічному курсу держави до демократії та європейських стандартів належного врядування. По-перше, у такій системі складові елементи (інститути публічного управління) зазнають постійних змін: 1) актуалізація конституційних змін, що спричинять кардинальну трансформацію владних відносин в державі; 2) реформування внутрішньої організації діяльності через зміни в нормативно-правовому забезпеченні діяльності в системі виконавчої влади (наприклад, прийняття Закону України «Про Кабінет Міністрів України»); 3) зміни у порядку формування органів влади (постійні зміни виборчого законодавства). По-друге, взаємодія інститутів публічного управління на даний час характеризується жорстким політичним протистоянням, хоча владний механізм держави має виходити, перш за все, з інтегративного характеру принципу поділу державної влади. На жаль, нині сама система публічного управління, внаслідок історично обумовленої несталості, виступила обмежувальним чинником широких політичних та соціальних реформ в українському суспільстві. По-третє, майже неімплементованими залишаються європейські принципи публічного управління в організації діяльності державної служби. Таким чином, постала суттєва проблема легітимації суспільного управління у цілому, адже кожна із системних інститутів державного управління (Інститут Президента України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, судова система) за останні 5 років зазнала серйозного зовнішнього впливу.

За цих умов очевидно є потреба в серйозних дослідженнях, присвячених природі публічної влади, її характеристиці з точки зору структури, режиму існування, методів та форм здійснення.

Європейський вибір України як напрям діяльності всієї системи влади, основа правової реформи, визначений пріоритетом державної політики з 1991 р., закріпив формування (на думку окремих вчених – відродження) управлінських механізмів, з одночасним інтегруванням місцевої влади до системи управління країною, перш за все, у політико-правовому і законодавчому контексті. У правовому аспекті, це безумовно сприяло ствердженню конституційної основи Української держави, забезпечення конституювання механізмів управління адміністративно-територіальними одиницями.

М.В. Мостовий

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

На початку 90-х рр. XX ст., коли СРСР розпався, колишні радянські республіки набули статусу незалежних держав. В Україні, як і в інших новоутворених державах, почалися процеси перетворення соціалістичної планової економіки на ринкову, країна перебувала на шляху до самостійності. Ця подвійна трансформація сприяла появі великого приватного капіталу.

В українській новітній історії формування великого приватного капіталу є однією з найважливіших сторінок. У період пострадянської трансформації великий бізнес став лідером відродження економіки після кризи. Та й сьогодні бізнес-групи відіграють значну роль у визначенні стратегії розвитку України.

Якщо говорити про промислово-фінансові групи (далі – ПФГ), то вони мають свою стратегію програми розвитку. При реєстрації надають техніко-економічний проект обґрунтування створення ПФГ, висновки відповідного галузевого міністерства чи відомства України, Фонду державного майна України, Антимонопольного комітету України щодо доцільності створення ПФГ, стосовно техніко-економічного обґрунтування та Генеральної угоди що відіграє важливу роль в економічному розвитку країни. Тобто діяльність і цілі ПФГ водночас співпадають із стратегією розвитку держави.

Існуюча система державного управління на теперішній час без допомоги бізнесу не в змозі забезпечити перехід суспільства до нового якісного стану. Зрозуміло, що в таких умовах необхідно сформулювати якісну та ефективну взаємодію органів державної влади та бізнесових структур.

Розглянемо взаємодію органів місцевої влади та підприємницького середовища на прикладі Дніпропетровської області. На сьогоднішній час існує два таких проекти програм соціально-економічного розвитку регіону. Серед них «Угода про співробітництво Дніпропетровської облдержадміністрації та Всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців і підприємців» (далі – УСПП)» та пілотний проект Дніпропетровської облдержадміністрації спільно з Фондом «Ефективне Управління» Р. Ахметова «Підвищення конкурентоспроможності економіки Дніпропетровської області».

Угода про співробітництво Дніпропетровської облдержадміністрації та Всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців і підприємців» укладена виходячи з необхідності об'єднання зусиль держави та підприємництва, спрямованих на зростання економічного потенціалу Дніпропетровської області, створення

нових робочих місць, підтримку вітчизняного товаровиробника, подальший розвиток малого та середнього бізнесу, розробку ефективних механізмів залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, професійну підготовку працівників, а також створення узгодженого механізму фінансово-кредитної підтримки ефективно працюючих підприємств, розвитку науки та освіти регіону.

Пілотний проект «Підвищення конкурентоспроможності економіки Дніпропетровської області» розробляється спільно з Фондом «Ефективне Управління», що був створений за ініціативою Р. Ахметова у 2007 р. для розробки та втілення проектів і програм, спрямованих на довгостроковий розвиток української економіки. В умовах постійних політичних змін Фонд покликаний сприяти досягненню громадсько-політичного консенсусу з основних напрямків реалізації програм економічних перетворень.

Для виконання проектів залучаються провідні міжнародні та українські експерти з досвідом виконання подібних завдань. Експерти мають намір працювати у безпосередній взаємодії з профільними державними органами, щоб урахувати провідний світовий досвід та українську специфіку.

Над проектом Дніпропетровської області залучена Міжнародна консалтингова компанія Monitor Group. Вона працює зі світовими провідними корпораціями та урядами, організаціями соціального сектору, допомагає вирішувати найважливіші завдання. Monitor Group має великий досвід у реалізації проектів, котрі спрямовані на підвищення економічної конкурентоспроможності регіонів [1].

Фонд «Ефективне Управління» запропонував використовувати кластерний підхід. Кластер - це галузеве, територіальне та добровільне об'єднання підприємницьких структур, які тісно співпрацюють із науковими (освітніми) установами, громадськими організаціями та органами місцевої влади з метою підвищення конкурентоздатності власної продукції і сприяння економічному розвитку регіону [2].

Щодо цих програм, то вони відображають взаємовідносини органів влади та підприємницького середовища, показують, що об'єднаними зусиллями можна ефективно розвивати економіку регіону. Так само можна працювати і для розвитку країни в цілому.

Щодо всеукраїнського масштабу, то останні події показують, як ефективно співпрацюють держава і великий капітал у соціально-економічній сфері. У травні цього року у рейтингу «ТОП-100. Лідери бізнесу України – 10 років розвитку» бізнесмен, засновник фондів «Розвиток України» і «Ефективне управління» Р. Ахметов визнаний благодійником десятиліття. Друге і третє місця зайняли В. Пінчук і О. Франчук (Пінчук). В. Новинський і О. Фельдман отримали однакову кількість балів. Замикають рейтинг П. Порошенко, Є. Черняк, Б. Колесников і К. Ющенко [3].

Віктор Пінчук вже всьоме організовує конференцію «Ялтинська

європейська стратегія» (YES), де обговорюються та розробляються політичні та економічні стратегії для Європи та України. На конференції цього року, де були присутні найвпливовіші політики світу та бізнесмени, обговорювалися питання: Як подолати кризу і побудувати сталу економіку?; Глобальна економіка та Україна; Модернізація України? від стратегії до реалізації; Україна: рух на Схід та/чи на Захід?; Енергетичні виклики; Шляхи у майбутнє України: які зміни нам потрібні? [4]. Взагалі, експерти кажуть, що це була найрезультативніша конференція YES за усі роки, що проводилася.

Фонд О. Пінчук «АНТИСНІД» 3 жовтня провів акцію «Битва за майбутнє», на яку був запрошений 42-й Президент США Білл Клінтон. Протягом усієї події на площі працювали десятки волонтерів? студентів Національної медичної академії, які спілкувалися з однолітками, розповідали їм про ВІЛ/СНІД, про тестування на ВІЛ і про безпечний секс. А також роздавали листівки з інформацією про ВІЛ/СНІД і презервативи в спеціальній соціальній упаковці [5].

Можна наводити багато прикладів участі бізнес-груп у житті держави і населення України, а також співпраці державної влади та великого бізнесу, але багато питань ще залишаються невирішеними. До них можна віднести питання реприватизації, а саме її механізму, питання детінізації капіталу, узаконення лобіювання, відокремлення бізнесу від влади, діяльність соціально-відповідального бізнесу тощо.

Таким чином, питань для аналізу взаємовідносин органів державної влади та великого капіталу чимало. У подальших дослідженнях в магістерській роботі вважаю доцільним звернути увагу на основні з них.

Та найголовніше, у таких взаємовідносинах держава повинна відігравати роль сильного контролюючого і регулюючого органу. Вона має бути гарантом і партнером сильної економіки і цивілізованого соціально об'єднаного суспільства. Повинна ініціювати серію додаткових демократичних механізмів на центральному і місцевому рівнях.

Список використаної літератури

1. Фонд «Эффективное управление». – Режим доступа : <http://www.feg.org.ua>.
2. Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Режим доступу : <http://www.uk.wikipedia.org>
3. Ахметова назвали главным меценатом десятилетия. – Режим доступа : <http://www.podrobnosti.ua>.
4. Україна та світ: переосмислення перспектив. – Режим доступу : <http://www.yes-ukraine.org>.
5. Білл Клінтон и Елена Пинчук вывели украинцев на битву со СПИДом. – Режим доступа : <http://www.antiids.org>.

УДОСКОНАЛЕННЯ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ

Управління розвитку споживчого ринку та підприємництва Дніпропетровської обласної державної адміністрації (далі – управління) є структурним підрозділом облдержадміністрації, що утворюється головою обласної державної адміністрації, підзвітне та підконтрольне голові облдержадміністрації та безпосередньо підпорядковується заступникові голови облдержадміністрації згідно з розподілом функціональних повноважень. Управління забезпечує реалізацію державної політики у сферах торгівлі, ресторанного господарства, побутового обслуговування населення, готельного бізнесу, виробництва споживчих товарів в галузях легкої та меблевої промисловості, розвитку підприємництва, регуляторної політики.

Управління в процесі виконання покладених на нього повноважень взаємодіє зі структурними підрозділами облдержадміністрації, райдержадміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також з підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян, навчальними закладами.

У діяльності управління існують такі проблеми :

- удосконалення якості підготовки аналізів регуляторного впливу проектів регуляторних актів;
- проведення відстежень результативності прийнятих регуляторних актів, підготовки відповідних звітів про результати відстеження результативності тощо;
- велика плінність кадрів у місцевих органах державної влади;
- недостатній рівень володіння практичними навичками застосування норм і процедур законодавства з питань державної регуляторної політики;
- приймання економічно недоцільних та неефективних владних рішень;
- низька активність громадськості у процесі прийняття рішень, зокрема в малих містах і районах області.

У зв'язку з вищезазначеним, пріоритетами діяльності управління в напрямі розвитку малого підприємництва повинно стати:

- створення регіональної системи забезпечення розвитку та підтримки малого підприємництва;
- створення належних умов розвитку малого підприємництва в Дніпропетровській області;
- сприяння створенню нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва;
- підтримка ділової та інвестиційної активності, розвиток конкуренції на ринку товарів та послуг;

- залучення до підприємницької діяльності жінок, молоді, пенсіонерів та інших верств населення;
- активізація фінансово-кредитних та інвестиційних механізмів, пошук нових форм фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва;
- формування регіональної інфраструктури розвитку та підтримки малого підприємництва;
- створення умов для розвитку малого підприємництва у виробничій сфері, у тому числі на базі реструктуризованих підприємств;
- сприяння підвищенню конкурентоспроможності малого підприємництва на вітчизняному та світовому ринках;
- створення сприятливого бізнес-клімату в Дніпропетровській області та поліпшення її іміджу;
- сприяння розвитку народних художніх промислів, туристичної галузі, аграрного сектору; виробництва біопалива та ін.

Сформульовано такі пропозиції щодо вдосконалення діяльності управління:

1. забезпечення максимальної прозорості регуляторних процедур, проведення якісного та повного аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів;
2. оприлюднення проектів регуляторних актів та відповідних аналізів регуляторного впливу у ЗМІ та мережі Інтернет з метою одержання зауважень та пропозицій від суб'єктів господарювання, а також відкриті обговорення цих проектів за участю представників громадськості шляхом проведення громадських слухань, засідань «круглих столів», нарад, засідань координаційної ради облдержадміністрації з питань розвитку підприємництва, регіональних галузевих рад підприємств;
3. відстеження результативності дії регуляторних актів та їх перегляд;
4. проведення семінарів-практикумів, тематичних зустрічей за участю фахівців місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, представників дозвільних органів та суб'єктів підприємництва щодо координації дій з реалізації норм чинного законодавства з питань державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності;
5. інформаційна підтримка електронного реєстру регуляторних актів облдержадміністрації, своєчасне його оновлення на офіційному веб-сайті облдержадміністрації та надання суб'єктам господарювання актуальної інформації з питань нормативно-правового регулювання підприємництва на регіональному та місцевому рівнях;
6. забезпечення якісної роботи єдиних центрів з видачі документів дозвільного характеру;
7. впорядкування роботи щодо видачі дозвільних документів регіональними дозвільними органами;
8. забезпечення безперебійної роботи державних реєстраторів.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Для становлення демократичної України особливого значення сьогодні набуває розвиток людського потенціалу державного управління. Сучасне українське суспільство характеризується розривом між існуючою моделлю розвитку людського потенціалу держави та потребами ринкової економіки і демократичного суспільства.

Розвиток персоналу, який є одним з найважливіших аспектів управління персоналом, спрямовується на безперервне вдосконалення характеристик робочого середовища організації. Він включає комплекс заходів щодо підвищення кваліфікації співробітників, яке здійснюється в різних формах як поза, так і в середині організації.

Розвиток персоналу повинен бути безперервним, включаючи в себе професійне навчання і підвищення кваліфікації. Метою розвитку персоналу є забезпечення високого рівня його кваліфікації. Ефективність розвитку персоналу обумовлюється заходами, що розвивають всі категорії співробітників, спрямованістю вибором кадрових технологій, які охоплюють оптимальні програми і методи навчання, виходячи з потреб організації і її кадрового потенціалу; забезпечення зв'язку результатів навчання з посадовим і матеріальним станом державних службовців.

Розвиток персоналу регулюється в процесі атестації працівників, розробки і реалізації системи мотивації трудової діяльності. Як технологічний процес, він може виконувати різні функції в системі управління персоналом: бути об'єктом конкретної суспільної технології, процедурою чи операцією цієї технології, спрямованою на відтворення іншого обсягу і характеру роботи з кадрами.

На сьогодні в Україні невідкладним є вирішення таких завдань:

- створення загальнонаціональної системи управління персоналом та її складових: регіональних підсистем, орієнтованих на пріоритети регіонального розвитку;
- розроблення та впровадження системи моніторингу людського розвитку;
- детінізація ринку праці, подолання зловживань при наймі працівників, організації трудового процесу та оплати праці;
- створення системи й технологій залучення інвестицій в людський розвиток;
- удосконалення професійної системи професійної підготовки з урахуванням реальних потреб у персоналі у сфері державного управління, соціально-гуманітарній сфері, ключових галузях економіки, промисловості та агропромислового комплексу.

Головних важелів розвитку кадрового потенціалу державного управління три:

1. Інноваційність – тобто здатність до сприйняття всього нового, створення на цій базі проривних технологій. Причому не йдеться про інноваційні технології у промисловості, науці, техніці. Йдеться про технології управління людьми і ефективного використання їх потенціалу. Це стосується професійної орієнтації, відбору, навчання, просування, оцінки, перегляду.

2. Розвиток такої позиції як лідерство. Криза переконала, що просто розвивати «середняків» немає сенсу. Що з того, наприклад, коли в країні, багато середніх, а точніше, посередніх вчених. Вони ніколи не зроблять прориву у науці, прорив роблять таланти. Тому потрібно розвивати лідерів. У цьому зв'язку ми маємо пропозицію – інституціоналізувати і розвивати вищий корпус державної служби, що саме зараз, у кризу, актуальне у світі. Перші кроки уже зроблені – створено Школу вищого корпусу державної служби. Сьогодні представлено відповідні проекти:

- щодо затвердження профілів компетенції лідерства як частини кваліфікаційних вимог до претендентів на керівні посади;
- застосування їх у запропонованому механізмі формування кадрового резерву на посади вищого корпусу державної служби.

Другим кроком, крім прийняття проекту закону про державну службу, має бути прийняття спеціального закону про вищий корпус державної служби та створення системи його формування та розвитку. Останнє є найбільш важливою частиною реформи системи професійного навчання державних службовців.

3. Підвищення використання інформаційних технологій. Це те, що дозволяє розвиненим країнам зробити і робити далі надзвичайно швидкий поступ у майбутнє. Для підвищення ефективності державного управління в усьому світі це нині актуально як ніколи. Це те, що називається електронним урядуванням.

Одним з напрямків удосконалення розвитку персоналу є створення ефективного механізму запобігання проявам корупції на державній службі. Не зважаючи на прийняття численних програм, концепцій, нормативних актів різного рівня щодо ефективного розвитку державної служби, реальних суттєвих зрушень в Україні у цьому процесі не відбувається. Навпаки, низький рівень професіоналізму державних службовців, цинічне нехтування правовими нормами в професійній діяльності, бюрократизм, корупційні прояви, домінування особистих інтересів над державними тощо останнім часом набувають значного поширення. Тому цілком очевидно, що нова стратегія розвитку України, запропонована Президентом України В. Ф. Януковичем потребує дієвих кроків в напрямі розбудови професійної та морально-етичної державної служби.

Вирішення проблем юридичної відповідальності державних

службовців і в законодавстві, і в практичному плані має бути пов'язане з вирішенням завдань боротьби з корупцією. Заходи боротьби з корупцією необхідно розглядати як невід'ємну складову розвитку правового забезпечення державної служби.

Саме активний пошук шляхів ефективного розвитку персоналу державної служби та реальні дії щодо створення умов для індивідуальної самореалізації державних службовців у професійній діяльності є визначальними потенційними факторами ефективного державного управління, від якого значною мірою залежать усі процеси суспільного розвитку.

Ю.О. Пономаренко

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ВІДДІЛУ ВИПЛАТИ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ТА КОМПЕНСАЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ВИКОНКОМУ САКСАГАНСЬКОЇ РАЙОННОЇ У МІСТІ КРИВОМУ РОЗІ РАДИ)

Управління праці та соціального захисту населення (далі – управління) утворюється районною у місті радою як структурний підрозділ виконкому районної у місті ради. Управління здійснює виконавчі, контролюючі та інші функції згідно з повноваженнями, делегованими виконкому районної у місті ради рішенням Криворізької міської ради IV скликання від 29.05.2002 № 12 «Про обсяг і межі повноважень районних у місті рад та їх виконавчих органів». Управління є юридичною особою, має самостійні рахунки, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням. Управління є підзвітним і підконтрольним районній у місті раді, підпорядкованим її виконавчому комітету та голові районної у місті ради.

У своїй роботі управління керується Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», іншими законами, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, іншими нормативними актами органів державної влади в частині делегованих повноважень, рішеннями органів місцевого самоврядування вищого рівня та розпорядженнями їх посадових осіб, Положенням про управління праці та соціального захисту населення виконкому Саксаганської районної у місті ради.

Управління співпрацює в процесі виконання покладених на нього завдань із структурними підрозділами виконкому районної у місті ради, органів місцевого самоврядування вищого рівня, а також з підприємствами, установами, організаціями, закладами району всіх форм власності та об'єднаннями громадян.

Управління утримується за рахунок коштів місцевого бюджету. На

посадових осіб управління поширюється дія Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Управління очолює начальник, який призначається на посаду на конкурсній основі, крім випадків, коли інше встановлено законодавством України, та звільняється з посади головою районної у місті ради. Під час відсутності начальника його обов'язки виконує заступник начальника управління. Начальник управління: подає голові районної у місті ради штатний розпис працівників управління та кошторис видатків, пов'язаних з діяльністю управління; затверджує структуру управління, положення про структурні підрозділи управління і функціональні обов'язки його працівників; видає у межах своєї компетенції накази, організовує і контролює їх виконання. Кількісний склад працівників управління затверджується рішенням районної у місті ради, штатний розпис та показники оплати праці - розпорядженням голови районної у місті ради.

Одним із структурних підрозділів Управління праці та соціального захисту населення є відділ виплати соціальної допомоги та компенсацій.

Основні функції та напрямки роботи відділу:

– забезпечення соціального захисту населення шляхом виплати державних допомог малозабезпеченим громадянам згідно чинного законодавства України;

– забезпечення у межах своїх повноважень дотримання чинного законодавства України щодо виплати державних допомог;

– виплата допомог, здійснення контролю за своєчасним розглядом звернень від органів виконавчої влади, громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій та громадян;

– здійснення контролю за цільовим використанням коштів, передбачених для виплати державних допомог;

– забезпечення соціального захисту населення шляхом надання житлових субсидій малозабезпеченим громадянам та пільг на житлово-комунальні послуги, згідно чинного законодавства;

– забезпечення персоніфікованого обліку громадян, які мають право на пільги;

– здійснення контролю за цільовим використанням коштів, передбачених для надання населенню субсидій та пільг на житлово-комунальні послуги.

Протягом поточного року відділом виплати соціальної допомоги та компенсацій, відповідно до покладених на нього завдань, успішно реалізується політика соціального захисту населення щодо виплати різних видів соціальних допомог та надання субсидій та пільг на житлово-комунальні послуги мешканцям району, які потребують підтримки держави.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2010 р. № 821 «Про посилення соціального захисту населення під час оплати житлово-комунальних послуг», протягом I та II кварталів 2010 р. спостерігається збільшення кількості отримувачів допомог, та осіб, що потребують надання субсидій та пільг на житлово-комунальні послуги.

Також, протягом I та II кварталів поточного року відділом були проведені перерахунки усіх видів допомог та компенсацій, що дало змогу одержувачам соціальних виплат отримувати допомоги відповідно до прожиткових мінімумів. Це, в свою чергу, свідчить про високу ефективність роботи відділу.

На виконання законів України, відділ постійно проводить роботу щодо запобігання порушень чинного законодавства. З метою здійснення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, передбачених для виплати державних допомог, та коштів, передбачених для надання населенню субсидій та пільг на житлово-комунальні послуги, відділом систематично проводиться робота щодо погашення та попередження переплат.

Порівняно з минулим роком, в 2010 р. значно збільшилася кількість банківських установ, в яких за згодою одержувачів допомоги можуть відкриватися рахунки для виплати грошової допомоги;

З метою спрощення процедури надання населенню субсидій та пільг на житлово-комунальні послуги впроваджується електронний документообіг. Це дозволяє отримати всі необхідні довідки, необхідні для призначення субсидій, у п'ятиденний термін. Проводяться робочі наради з підприємствами надавачами житлово-комунальних послуг і ТОВ «Нова-ком» з питань обміну та якості інформації, необхідної для призначення населенню субсидій за спрощеною системою. У відділі систематично проводяться навчання, на яких обговорюються нормативні акти органів державної влади, зміни та доповнення до них. Це сприяє підвищенню професійного рівня спеціалістів відділу.

Проте, підвищеної уваги вимагає робота з житловими кооперативами, з якими відсутній електронний зв'язок, а також немає бази даних на громадян, які є членами цих кооперативів, що викликає необхідність опрацювання даної проблеми відповідними державними органами.

З метою якісного надання населенню району соціальних послуг та своєчасного нарахування всіх видів допомог, до УПСЗН Криворізької міської ради необхідно надати пропозиції по вирішенню питань забезпечення відділу технікою відповідної модифікації.

Г.І. Рєзнікова

ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЙ МІЖ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Початок XXI ст. характеризується надзвичайним зростанням навантажень на природне середовище. Природа вже не може компенсувати антропогенний вплив. Це все частіше призводить до

порушення екологічної рівноваги, балансу між суспільством і природою, загрожує природним умовам життя й виживання населення, створює реальну небезпеку зміни генетичного фонду. Стає все більш очевидним факт, що, якщо не будуть усунені негативні наслідки антропогенного впливу на природне середовище, то в недалекому майбутньому екологічна катастрофа стане невідворотною, а природоохоронні заходи – безглуздими. Потенційні екологічні зміни в докільлі настільки загрозливі для людства, що їм неможливо запобігти лише за допомогою довгострокових еволюційних заходів. У зв'язку з цим, разом з довгостроковою програмою оздоровлення довкілля, необхідно застосовувати термінові превентивні заходи, за допомогою яких можна було б у стислі строки істотно зменшити викиди забруднюючих речовин і руйнування екологічних систем.

Безпека людини й стан довкілля – одна з найважливіших характеристик якості життя, науково-технічного та економічного розвитку держави, що обумовлює трансформування техногенного мислення в соціально-екологічне, визнання екологічних пріоритетів зі створення природоохоронного законодавства і формування відповідної управлінської інфраструктури.

Подолати екологічну кризу можна лише тоді, коли поряд з економічною здійснюватиметься й екологічна реформа, коли в усі ланки економічної реформи будуть упроваджені екологічні вимоги, а захист навколишнього природного середовища сприйматиметься як можливість подальшого нарощування економічної могутності держави. Природні ресурси слід розглядати як національні економічні ресурси, що використовуються у виробництві. Вони мають відповідну вартість, яку необхідно компенсувати. Такий підхід держави дозволить збалансувати політику використання та відтворення природних ресурсів. У найближчому майбутньому екологія визначатиме норми і стиль життя суспільства.

Прийняття Верховною Радою України державної екологічної політики, затвердження національних, регіональних та місцевих екологічних програм, прийняття Концепції сталого розвитку з екологічними пріоритетами заклали фундамент для реалізації природоохоронної діяльності. Настав час формування екологічної політики та системи екологічного управління на рівні кожного підприємства, кожного регіону, кожної місцевості.

Прийняття Стратегії національної екологічної політики на період до 2020 р. повинне сприяти гнучкому застосуванню відповідних економічних інструментів для стимулювання впровадження інноваційних екологічних технологій; поліпшенню екологічної ситуації та підвищенню рівня екологічної безпеки; досягнення безпечного для здоров'я людини стану довкілля; забезпеченню екологічно збалансованого використання природних ресурсів; у тому числі розв'язанню екологічних проблем на регіональному рівні.

Проблеми у сфері управління такі:

- недосконалість існуючої законодавчої бази, відсутність чітко визначеної стратегії розвитку охорони навколишнього природного середовища і недосконалість системи управління нею;
- низький рівень фінансового і матеріально-технічного забезпечення;
- нераціональне використання природно-ресурсного потенціалу держави;
- однією з головних причин екологічного лиха є вкрай низька екологічна освіченість і екологічна культура населення щодо стану навколишнього природного середовища;
- неурядові організації не на належному рівні залучаються в процес прийняття управлінських рішень з питань охорони навколишнього природного середовища. Це приводить до пасивності населення щодо вирішення природоохоронних питань, повсякденних порушень чинного природоохоронного законодавства на фоні збайдужіння громадськості до проблем охорони довкілля.

Шляхи удосконалення:

1. насамперед слід змінити традиційно погляди населення України і закласти корені екологічної етики: проведення конкурсів на екологічну тему, тренінгів, семінарів, конференцій, а також проведення акцій в підтримку «природи» з виїздом у заповідні території регіону;
2. раціональне використання природно-ресурсного потенціалу держави;
3. вдосконалити податкове законодавство, стимулюючи тим тих, хто використовує ресурсозберігаючі та маловідходні технології, виробляють природоохоронні товари та послуги. І навпаки,- підвищені податки для тих підприємств і організацій, які використовують техногенні і природомісткі виробництва і технології, виробляють екологічно небезпечну продукцію;
4. необхідно організувати роботу таким чином, щоб обмін екологічної інформації між трьома сторонами «Уряд-Мінприроди-Регіон» був постійним, своєчасним; щоб представники екологічної громадськості мали можливість брати участь в процесі прийняття екологічних рішень.

Сучасна державна система управління природоохоронною діяльністю потребує децентралізованого управління, повинна бути «вертикаль» розподілу повноважень на місцях.

Проблеми взаємовідносин громадських організацій та органів представницької влади, органів виконавчої державної влади та самоврядування спричинені переважно, на мій погляд, невмілим використанням зазначеними суб'єктами правовідносин демократії як засобу вирішення суспільних проблем.

Наявні протиріччя між мотиваціями поведінки службовців органів влади (вони на службі заробляють гроші особисто для себе) та ініціативної громадськості, яка безоплатно здійснює місію екологічного

захисту населення, вказують на те, що співпраця між ними має віртуальний характер. М'яко кажучи, обмеженість їхніх спільних дій більше нагадує байку «Лебідь, рак і щука».

В умовах формування громадського суспільства, адміністративної реформи взаємовідносини між органами державної влади та громадськістю мають розглядатися як вплив громадськості на органи влади.

Нормальний поступ держави до сучасних стандартів життя неможливий без формування екологічної свідомості населення України. Для цього необхідно вирішити питання забезпечення населення адекватною, своєчасною та неупередженою інформацією з екологічних питань. Це має стати одним з пріоритетів у природоохоронній політиці держави.

Проблема застосування екологічної інформації є єдиним з ключових елементів у стані системи управління охорони навколишнього природного середовища. З метою покращення обміну екологічної інформації доведення її до користувачів необхідно застосовувати сучасні інформаційні системи, налагоджувати та удосконалювати їх роботу. Їх використання допоможе вести постійний контроль та аналізувати стан навколишнього середовища.

Н.М. Рябік

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи судової влади здійснюють свої повноваження виключно на підставах, у межах та порядку, передбачених Конституцією України та законами. Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Господарські суди є однією з гілок судової влади. Це спеціалізовані суди, на які законом покладено здійснення правосуддя у господарських відносинах. Господарський суд є незалежним органом у вирішенні всіх господарських спорів.

Організація і діяльність господарських судів визначаються Конституцією України, Законом України «Про судоустрій та статус суддів», Господарським процесуальним кодексом України, іншими нормативно-правовими актами України, а також міждержавними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Господарські суди становлять єдину триланкову систему спеціалізованих судів, яку складають: місцеві господарські суди,

апеляційні господарські суди, Вищий господарський суд України. Вищий господарський суд України є вищим судовим органом господарських судів України у здійсненні правосуддя в господарських відносинах. Вищий господарський суд України утворюється Президентом України і складається з суддів, обраних на посаду безстроково, голови суду та його заступників.

Вищий господарський суд України:

1) розглядає в касаційному порядку справи відповідної судової юрисдикції, а також інші справи у випадках, визначених процесуальним законом;

2) веде та аналізує судову статистику, вивчає й узагальнює судову практику;

3) надає методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції України та законів у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дає судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової юрисдикції;

4) здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Для вирішення загальних питань діяльності господарських судів у Вищому господарському суді діє Пленум Вищого господарського суду.

При Вищому господарському суді для опрацювання питань, пов'язаних з роз'ясненням законодавства, а також для надання висновків щодо проектів законів та інших нормативно-правових актів та з інших питань, пов'язаних з необхідністю наукового забезпечення діяльності Вищого господарського суду створена Науково-консультативна рада.

Вищий господарський суд має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики, рішення з організаційних питань діяльності Вищого господарського суду та господарських судів.

У Вищому господарському суді для вирішення організаційних питань діє Президія суду у складі голови суду, його заступників, заступників голів палат, а також суддів даного суду, обраних до складу Президії.

Щодо аналізу діяльності Вищого господарського суду України, хоча зазначити, що протягом 2009 р. на розгляд Вищого господарського суду України надійшло 25,7 тис. касаційних скарг та подань. Верховним Судом України у 2009 році змінено та скасовано 1,2% судових актів Вищого господарського суду України від загальної кількості ухвалених.

Значною є кількість скарг, пов'язаних із неналежною організацією роботи у судах, нарікань на порушення судьями норм процесуального права, а також норм і правил суддівської етики.

Підвищеної уваги Вищого господарського суду України потребує робота з опрацювання відповідними державними органами проблеми розмежування компетенції адміністративних і господарських судів, узгодження приписів норм Цивільного і Господарського кодексів України, участь у розробці та опрацюванні проектів законодавчих та інших

нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення правосуддя, судоустрою, статусу суддів, господарського судочинства, системи забезпечення функціонування судової влади.

Що стосується кадрової політики, то у Вищому господарському суді України здійснюються наступні заходи:

- прогнозування та визначення потреб господарських судів України у кадрах;

- вивчення індивідуальних якостей осіб, що претендують на зайняття посад в апараті Вищого господарського суду України;

- здійснення контролю за добором та розстановкою кадрів відповідно до їх ділових якостей;

- створення необхідного резерву кадрів суддів, спеціалістів, інших працівників;

- розробка та удосконалення програм підготовки та підвищення кваліфікації кадрів;

- організація проведення курсів підвищення кваліфікації;

- організація та проведення конференцій, семінарів, круглих столів;

- співпраця з міжнародними організаціями з питань організації підвищення кваліфікації кадрів.

З метою вирішення питань забезпечення судів кваліфікованими кадрами суддів та працівників апарату при Державній судовій адміністрації України функціонує Академія суддів України. Академія суддів України є державним вищим навчальним закладом, що здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації суддів і працівників апарату судів.

Завданнями Академії суддів України є:

1) підготовка кадрів на посади суддів із числа осіб, які мають вищу юридичну освіту та відповідають вимогам, встановленим законом до кандидатів на посаду судді;

2) підвищення кваліфікації суддів та працівників апарату судів;

3) проведення наукових досліджень з питань вдосконалення організації та діяльності судів;

4) вивчення світового досвіду організації діяльності судів;

5) науково-методичне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України.

Академія суддів України здійснює свою діяльність відповідно до статуту, який затверджується Головою Державної судової адміністрації України та Головою Верховного Суду України за погодженням з Радою суддів України.

ПОЛІТИКИ-ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЄС

Побудова ефективної системи співпраці України з Європейським Союзом на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним питанням. Узагальнюючи комплекс проблем інституційної співпраці України та спільної зовнішньої та безпекової політики (далі – СЗБП) можна виокремити дві групи. Перша група – комплекс проблемних факторів відповідальність за вирішення яких несе європейська сторона. До цієї групи слід віднести:

1) Інституційну стагнацію Євросоюзу, розв'язання якої пов'язано зі вступом у силу Лісабонської угоди 1 грудня 2009 р. Мусимо відзначити, що незважаючи на широкий комплекс інституціональних та конституціональних трансформацій передбачених Угодою про реформу в системі СЗБП залишилось чимало «білих плям», як в механізмах реалізації спільної зовнішньої політики так і в узгодженні повноважень ключових посадових осіб, про що йшлося в попередньому розділі. Такі, на перший погляд нерациональні та неефективні, підходи обумовлені «координаційним рефлексом», який спостерігається протягом всього періоду побудови інституційної системи ЄС.

2) Відсутність єдиної точки зору стосовно реалізації зовнішньополітичних ініціатив щодо України. До групи країн які підтримують ідею активізації Східного вектору зовнішньої політики, окрім Вишеградських, Скандинавських та балтійських країн, входять Великобританія та Німеччина. Водночас Франція, Іспанія та Португалія мають власне бачення реалізації зовнішньої політики в межах Барселонського процесу. Надзвичайно важливо ідентифікувати присутність в «східній» групі Німеччини, оскільки без її підтримки реалізація проекту Східне Партнерство була б неможливою. Чекати на прихильність країн-антагоністів Східного Партнерства найближчим часом не варто, їх ініціативи будуть направлені на використання інструментарію СЗБП виключно для вирішення власних стратегічних цілей. Інтенсифікація двосторонньої співпраці України з зазначеними країнами могла б поліпшити ситуацію.

3) Надмірну бюрократизацію інституційної системи СЗБП та надмірну диверсифікацію підходів до реалізації зовнішньополітичних ініціатив. На сьогоднішній день європейською зовнішньою політикою опікуються: Високий Представник, який одночасно обіймає, не менш відповідальні, посади голови Європейської зовнішньополітичної служби, Ради ЄС з питань Зовнішньої політики, Першого заступника Голови Європейської Комісії. Одночасно головна зовнішньополітична ініціатива в межах якої відбувається процес співробітництва ЄС з Україною –

Східне Партнерство, знаходилася в площині інструментальних повноважень Єврокомісії, процес передачі згаданих повноважень буде тривати до 2012 р. Ще однією знаковою посадою є Президент ЄС, який виконує функції представницького характеру. Оптимізація роботи такого складного механізму вимагає часу. Головна складність для української сторони в такому посадовому «різнобарв'ї» правильно розташувати пріоритети співпраці з кожною з перелічених вище посадових осіб.

4) В основі стосунків України і ЄС закладений механізм «партнерства», а не механізм набуття членства в ЄС через асоціацію та стратегію вступу. Партнерство являє собою особливу категорію двосторонніх і багатосторонніх домовленостей ЄС: концепція застосовується щодо відносин ЄС з країнами, які не розглядаються потенційними членами Євросоюзу, але є стратегічно важливими для останнього. Такий формат співпраці лише частково відповідає амбіціям української сторони. Українська політична еліта потребує постійної уваги з боку Євросоюзу, не тільки на рівні обіцянок, але на рівні ефективних двосторонніх заходів.

Друга група проблем співпраці з системою СЗБП знаходяться в площині повноважень України:

1) Ініціативність української сторони. Європейська інтеграція України давно стала заїждженим штампом, але так і не перетворилася на реально втілювану стратегію політичного розвитку. Європейська сторона чітко декларує, що успіх двосторонньої співпраці залежить від України. Європейська сторона готова йти на поступки Україні, що підкріплює конкретними кроками. Яскравим прикладом є трансформація Європейської політики сусідства. Виокремлення східноєвропейських країн в окремий кошик дає Україні простір для реалізації її лідерського потенціалу. Відсутність реальних перспектив набуття членства не повинна бентежити українську сторону. В будь якому випадку, виконання завдань поставлених перед Україною Євросоюзом, наближає її до загальноєвропейських стандартів, що автоматично робить нашу країну більш бажаною у великій європейській родині.

2) Внутрішньополітична ситуація в країні. Політична нестабільність, яка є невід'ємною складовою молоді демократії, високий рівень ротації політичних груп з різними поглядами на державну політику не дозволяє, сформованим на їх основі, правлячим елітам, зосередитись на оформленні власної інституційної системи, яка б могла ефективно співпрацювати з європейською СЗБП. В такій ситуації політичним силам необхідно проявити політичну волю і об'єднатися навколо стратегічної мети – набуття членства в ЄС.

3) Україна є заручником геополітичного розташування. Проблема неоднозначного ставлення населення України до інтенсифікації співпраці з Європейським Союзом, обумовлена періодом культурної трансформації. Вага демократичних цінностей з кожним роком стає все більш відчутною.

В закріплені такої тенденції, на нашу думку, повинні брати більш активну участь неурядові організації, які мають взяти на себе функцію інформування населення.

Підбиваючи підсумки зазначимо, що успіх співпраці ЄС з Україною залежить головним чином від останньої. Політична воля, підкріплена послідовними практичними заходами та ініціативами спроможні забезпечити її максимальну ефективність.

Т.В. Сільченко

НАПРЯМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

На шляху України до євроінтеграції, забезпечення гендерної рівності стає одним з пріоритетних принципів соціальних перетворень. Гендерний індикатор – один із головних показників ефективності стратегій і перспективності виконання будь-яких соціально-економічних програм.

Україна ратифікувала Конвенцію ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Цим самим взяла зобов'язання щодо втілення міжнародних стандартів відносно дотримання рівних прав чоловіків та жінок в суспільстві. Цей міжнародно-правовий документ є базовим, що регламентує діяльність держав у сфері формування та реалізації політики рівних можливостей для чоловіків та жінок.

Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту спільно з Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді підготовлено шосту та сьому об'єднану періодичну доповідь про виконання в Україні Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації. Упродовж наступних років Уряд України здійснив безпрецедентну спробу публічного обговорення цього державного документу та зауважень Комітету ООН до нашої держави з метою надання процесу звітності, прозорості й залучення широкої громадськості і засобів масової інформації до процесу обговорення проблем рівності в суспільстві.

Серед питань, що надійшли до Комітету, найбільш «проблемними» були питання про санкції за порушення положень гендерного законодавства та спеціальні засоби захисту, перш за все, в судах. Прогрес у здійсненні гендерної експертизи українського законодавства є очевидним, втім внесення відповідних змін у діюче законодавство відбувається доволі повільно.

Вперше з боку уряду було систематизовано гендерні проблеми, які в Україні залишаються невирішеними, а саме:

1. Недостатня представленість жінок у владних структурах. Після останніх виборів до Парламенту кількість жінок у Верховній Раді становила 8,5%. Станом на 01.04.2010 після входження до Парламенту великої групи чоловіків з Партії Регіонів кількість зменшилася до 7,5%.

У сільських, селищних та районних радах представництво жінок наближається до 40%. В обласних радах – менше 10%. В органах виконавчої влади на національному та регіональному рівні представленість жінок залишається низькою.

2. Праця чоловіків цінується вище праці жінок. Заробітна плата жінок в середньому складає 68,6% від заробітної плати чоловіків. Жінки контролюють лише 5 – 10% економічних ресурсів. Жінки становлять лише 38% усіх підприємців, які займаються індивідуальною діяльністю, очолюють 26% малих підприємств, 15% – середніх, 12% – великих. Бізнесом у промисловості керують лише 2% жінок.

3. Вплив нерівності на стан здоров'я чоловіків та жінок. Зменшення народжуваності та збільшення рівня захворюваності жінок. Щороку в Україні більше 1 тисячі жінок помирають через домашнє насильство. Середня очікувана тривалість життя при народженні чоловіків на 12 років менша ніж у жінок (відповідно 62 і 74 роки). Рівень смертності серед чоловіків у репродуктивному віці (28 – 44 роки) у 4 рази вище ніж у жінок. Більше 40% хлопчиків до 16 років не мають шанс дожити до 60 років.

4. Соціально-економічні результати нерівності посилюються через гендерні стереотипи. Незайнятість чоловіків збільшується швидше ніж у жінок; 90% ув'язнених – чоловіки. Чоловіки у 4 рази частіше скоюють самогубство, 57% – чоловіків після розлучення втрачають зв'язок зі своїми дітьми.

21.01.2010 у Женеві на 45-ій сесії Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації успішно пройшов захист об'єднаної 6-ї та 7-ї періодичної доповіді України про виконання нашою державою Положень Конвенції. На цій сесії розглядався альтернативний звіт, підготовлений громадськими організаціями.

Комітет закликає Україну як державу-учасницю проводити інформаційно-роз'яснювальні кампанії стосовно Конвенції для громадськості, активізувати здійснення освітніх і навчальних програм, зокрема для суддів, адвокатів і співробітників правоохоронних органів. В свою чергу, міжнародні експерти занепокоєні з приводу недоліків у механізмі отримання скарг і санкцій у разі дискримінації за ознакою статі. Україні рекомендовано сприяти поширенню інформації щодо ліквідації дискримінації за ознакою статі та подолання гендерних стереотипів.

Крім того, на думку експертів, доречно вжити всіх необхідних заходів для того, аби забезпечити жінкам, які стали жертвами насильства в сім'ї, зокрема сільським та іншим з вразливих груп, повний доступ у притулки та центри соціальних жертв, а також до засобів правового врегулювання.

Незважаючи на збільшення числа жінок на виборних посадах в органах місцевого самоврядування і на дипломатичній службі, Комітет знову висловив стурбованість щодо недостатньої представленості жінок

у вищих владних ешелонах, у тому числі в якості депутатів Верховної Ради, серед яких жінки становлять лише ? 8%.

Беручи до уваги, що Державна Програма з утвердження гендерної рівності найближчим часом завершується, Комітет закликає Україну до співпраці з організаціями, що працюють за гендерною проблематикою, розробити і прийняти новий національний план дій, який має забезпечити комплексний підхід до гендерної рівності з чіткими цілями і критеріями та відповідно виділити достатні фінансові ресурси для здійснення цього плану. Окремі аспекти, що висвітлені тут, будуть розкриті у подальшому магістерському дослідженні.

І.М. Семенко

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМОДІЇ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ, ОБОРОННОЇ ТА МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Ефективністю діяльності управління взаємодії з правоохоронними органами, оборонної та мобілізаційної роботи Дніпропетровської ОДА є:

- розробка регіональних програм з питань правоохоронної діяльності;
- здійснення організації і контролю за виконанням регіональних програм профілактики злочинності на 2006 – 2010 рр., організаційного забезпечення діяльності судів; державних програм забезпечення судів належними приміщеннями на 2006 – 2010 рр., покращення умов тримання засуджених та осіб, взятих під варту, на 2006 – 2010 рр., облаштування та реконструкція державного кордону на період до 2015 р.

За результатами виконання програм надається інформація керівництву облдержадміністрації та Кабінету Міністрів України; здійснюється організація та контроль за виконанням Законів України, Указів Президента України, постанов та доручень Кабінету Міністрів України, розпоряджень та доручень голови облдержадміністрації; підготовлено протягом 2009 та 2010 років 68 розпоряджень голови облдержадміністрації, 8 доручень, підготовлено та проведено 14 нарад; постійно надається практична та методична допомога міськвиконкомам, райдержадміністраціям та структурним підрозділам облдержадміністрації з питань правоохоронної діяльності, оборонної та мобілізаційної роботи; щодня аналізується стан злочинності.

Інформаційна довідка доповідається керівництву облдержадміністрації. Спільно з правоохоронними органами організується охорона громадського порядку при проведенні політичних, святкових, спортивних та культурних заходів, аналізується стан роботи з громадськими формуваннями з охорони громадського

порядку та громадськими помічниками дільничних інспекторів міліції, здійснюється взаємодія з головним управлінням юстиції в області, вивчаються проблемні питання їх діяльності, інформується керівництво облдержадміністрації, щорічно Кабінету Міністрів України готується доповідь про стан мобілізаційної готовності області, організується взаємодія з військовими частинами, організаціями та установами Міністерства оборони України, іншими збройними формуваннями, ведеться облік та бронювання військовозобов'язаних на підприємствах, установах і організаціях, проводиться робота по організації призову на строкову військову службу, допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді. Здійснюється організація шефських зв'язків з військовими частинами, дислокованими на території області; проводиться робота щодо соціальної і професійної підготовки військовослужбовців, звільнених у запас або відставку відповідно до державної програми соціальної адаптації військовослужбовців, що підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, на період до 2011 р.

Першочерговим завданням даного управління є забезпечення захисту прав та свобод громадян. Але треба звернути увагу на один суттєвий недолік роботи даного управління : при зверненні громадян України, які втратили довіру до правоохоронних органів вони звертаються до органів виконавчої влади, про вирішення питання щодо захисту прав та інтересів громадян, але дане управління не має можливості самостійно здійснювати перевірку по даному факту і воно змушене направляти дане звернення до правоохоронних органів.

Як показала практика 97% спеціалістів управління в минулому займали керівні посади МВС, СБУ, МО України, які мають досвід і можуть здійснювати перевірки щодо звернень громадян.

М.В. Фесенко

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Важко не помітити місця, яке займає антимонопольне законодавство у системі економічних наук. Глибокі економічні дослідження й стали причиною його виникнення. Саме вони довели, що монополія, частіше всього, шкідлива для суспільства, оскільки спричиняє збільшення суспільних витрат. Дослідження в галузі мікроекономіки показали, що монополії, на протигагу конкурентним фірмам, мають значний вплив на ціну шляхом регулювання обсягу випуску продукції, завдяки чому монополія може, без зайвих проблем, встановлювати оптимальний рівень випуску, «виштовхувати» конкурентів з ринку (наприклад, встановлюючи занижені ціни на свою продукцію) тощо. Також визначені причини

існування монополії, як економічні, так і юридичні. На основі усіх цих досліджень і створюється у країнах світу антимонопольне законодавство, завданням якого є обмежувати монополії, і, в той же час, не придушувати природні монополії, при яких має місце економія від масштабу.

Проблема антимонопольного законодавства та правового регулювання захисту конкуренції в економіці України довгий час залишалась недослідженою. Тільки на початку 1990-х рр. намітились по суті зрушення в цьому напрямку.

З моменту проголошення Україною незалежності в 1991 р., у межах політики ринкової трансформації економіки активно почало розвиватись нове направлення економічної політики держави – про конкурентна політика, направлена на обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності.

На сьогодні зроблено вагомі кроки на шляху формування антимонопольного законодавства. Так, 18 лютого 1992 р. прийнято Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності», який вперше в Україні визначав правові основи обмеження і попередження монополізму, недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності та здійснення державного контролю за додержанням норм антимонопольного законодавства.

У 2001 р. прийнято новий Закон України «Про захист економічної конкуренції», який в більшості врахував міжнародні норми з питань ефективного розвитку конкуренції та обмеження монополізму.

Вибір даної теми дослідження обумовлено її актуальністю, яка виражається, по-перше, в тому, що нині розвиток антимонопольного законодавства є дуже важливим для реалізації конкурентної політики держави. По-друге, сьогодні чи не щодня порушуються справи про його недотримання, що приводить до зниження конкурентної боротьби і відповідно ефективності розвитку економіки. По-третє, антимонопольне законодавство України має невеликий досвід, на відміну від законодавства США, Японії, Франції, Бельгії та ін., через що виникає ряд проблем щодо прийняття правових норм, направлених на обмеження діяльності монополій та ефективної реалізації чинних норм, які потребують нагального вирішення. І тому, з урахуванням норм законодавства країн з розвинутою ринковою економікою Україна повинна вдосконалювати своє законодавство.

Вищезазначене дає підстави стверджувати про необхідність змін у методичному та організаційному розвитку інституту антимонопольного законодавства України. Для вирішення цих проблем необхідно передбачити впровадження таких заходів:

1. У галузі природних монополій необхідно створити комісії з регулювання природних монополій, які, наприклад, в Російській Федерації почали створюватись ще у 1995 р., а у нас повинні бути створені у

2000 р. і досі не створено жодної комісії, передбачені Законом України «Про природні монополії».

2. Важливо закріпити на законодавчому рівні критерії надання органами Антимонопольного комітету України згоди на економічну концентрацію суб'єктів господарювання на ринку у випадках, коли її здійснення вигідне для суспільних інтересів, хоча може при цьому справити негативний вплив на конкуренцію. Важливість такого законодавчого закріплення спричинена тим, що тут використовують категорії оцінки «позитивний ефект для суспільних інтересів», «негативні наслідки обмеження конкуренції» тощо. Із аналізу антимонопольного законодавства України випливає, що Антимонопольний комітет України і його органи мають право відмовити у наданні згоди, якщо у результаті аналізу прогнозованих наслідків концентрації вони дійдуть висновку, що ці наслідки матимуть несприятливий характер для конкурентного середовища.

3. Встановити жорсткі адміністративні заходи впливу на ті органи влади та органи місцевого самоврядування, які своїми рішеннями створюють перешкоди на шляху розвитку вільної підприємницької діяльності шляхом збільшення розмірів штрафів та звільнень з посад. На жаль, Законом України «Про захист економічної конкуренції» поряд із суттєвим збільшенням санкцій для суб'єктів господарювання майже усунута відповідальність органів влади та органів місцевого самоврядування.

4. Прийняти нормативно-правові акти по встановленню громадського контролю за формуванням та реалізацією конкурентної політики, оскільки світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним є те, коли прийняття важливих для суспільства рішень здійснюється державними структурами, недержавними структурами (службами, наприклад), незалежними від влади, і це поєднується з додатковим громадським контролем їхньої діяльності.

5. В рамках судової реформи розглянути питання створення конкурентно-патентного суду, про який давно йде мова, але не здійснюються реальні кроки для розв'язання цієї проблеми. Оскільки суди на сьогодні далеко не завжди відіграють позитивну роль у процесі захисту конкуренції. Це відбувається, як в силу катастрофічного недофінансування судів, так і внаслідок нерозуміння значною частиною суддів вимог законодавства про захист економічної конкуренції та недопущення монополізму. Розгляд справ про порушення у галузі конкуренції та монополізму, а також захисту справ споживачів здійснюється в багатьох країнах спеціальними (спеціалізованими), а не загальними судами, що сприяє більш якісному розгляду справ та прийняттю рішень.

6. У зв'язку з браком літератури, підручників, відповідних фахівців управлінської діяльності з захисту конкуренції, недосвідченість широких

верств громадян про свої права та можливості захисту цих прав необхідно звернутись до світових організацій, які мають намір допомогти Україні в просуванні шляхом ринкових перетворень з проханням надати допомогу в підтримці наукових досліджень з питань антимонопольного законодавства.

Підсумовуючи вищевикладене, зважаючи на актуальність та важливість зазначеної теми, треба відзначити, що на сьогодні питання розвитку та вдосконалення антимонопольного законодавства в Україні потребує подальшого дослідження та розгляду.

В.С. Цимбал

УПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

В Україні розбудовується нова система державного управління. На зміну традиційній системі бюрократичного управління, де переважають рутинні функції, рішення стандартних завдань і традиційні бюрократичні методи управління, приходить адміністративний менеджмент. Він дає змогу постійно долати закономірне тяжіння жорстко ієрархічної, вертикально побудованої системи влади до автократичної моделі управління (для якої характерні підпорядкованість інструкціям і правилам; чіткий розподіл персоналу на дві групи: тих, хто видає інструкції, і тих, хто їх виконує; велика концентрація влади і політичної волі; обмеження свободи дій; неефективний адміністративний контроль; авторитарний стиль управління).

Варто зазначити, що керівний персонал у сфері державної служби ще недостатньо підготовлений до інноваційної діяльності, здійснення суспільних реформ, а існуючі підходи ще не повною мірою відповідають сучасним вимогам, європейським стандартам, ураховують пріоритети нової державної кадрової політики.

Саме тому назріла необхідність комплексного дослідження та розв'язання проблеми управління персоналом у сфері державної служби – це надасть можливість здійснити подальшу розбудову даного інституту в напрямі його адаптації до стандартів Європейського Союзу, підвищити ефективність виконання органами виконавчої влади завдань держави, створити ефективну систему державного управління, яка б відповідала стандартам правової держави.

Оскільки пріоритетним напрямком державної політики України є забезпечення прав і свобод громадян, основні завдання покладаються тут на місцеві органи влади, як органи, що являють собою найбільш наближену до населення владу. У зв'язку з цим, потрібно приділити особливу увагу підготовці фахівців-менеджерів та керівників – якісні

кадрове забезпечення органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також ефективна регіональна кадрова політика, спрямована на професіоналізацію державної служби надасть можливість на сучасному рівні здійснювати управління в державних органах місцевого рівня.

Менеджмент, на відміну від виконавчої роботи, яка властива державним органам, є цілеспрямованим управлінням, цілями якого є в першу чергу ефективність і дієвість.

В принципі, менеджмент традиційно розглядається як інструмент підвищення ефективності комерційних організацій. Проте ще з 30-х років ХХ ст. було помічено близькі системні характеристики між комерційним та адміністративним менеджментом і наголошено на необхідності їхнього зближення. Починаючи з 90-х років ХХ ст., з початком глобальної революції в державному управлінні, технології менеджменту стали активно використовуватися з метою підвищення ефективності адміністративного управління. В системі державної служби, окремих органах влади і управління менеджмент реалізується на основі таких головних функцій: планування, організація, координація, мотивація і контроль.

Варто зазначити, що саме державний менеджмент має деякі характерні особливості:

- ієрархічну структуру державної служби, що зумовлює відповідні управлінські процедури (внаслідок цього в системі державної служби складається особливий адміністративно-бюрократичний стиль управління);

- особливий характер мотивації й стимулювання праці в системі державної служби, яка меншою мірою ґрунтується на грошовій винагороді, а більшою – на нематеріальних стимулах – престижності, усвідомленні важливості місії, виконанні суспільно значимої роботи, стабільності, можливості власної кар'єри і т.д.;

- особливий характер контролю й оцінки результатів у системі державної служби, які здійснюються органами вищого рівня, засобами масової інформації та громадськими організаціями (тобто контроль у системі державної служби має більш широкий і всеохопний характер, ніж у комерційних організаціях). Одним з елементів громадського контролю за діяльністю органів державної влади в Україні могли б стати процедури атестації державних службовців, що перебувають на відповідальних посадах, незалежними атестаційними комісіями з використанням чітких критеріїв та індикаторів оцінювання. До роботи таких комісій доцільно включити провідних фахівців з державного, муніципального управління, кадрового менеджменту і т.д. Теперішня практика проведення конкурсів на заміщення посад та атестацій у системі державної служби в Україні, на жаль, зводиться переважно до формальних процедур із заздалегідь визначеним результатом, тоді як замість формальної теперішньої атестації держслужбовців можна

запровадити, наприклад, спеціальний державний атестаційний іспит з ключових дисциплін адміністративного управління.

На сьогоднішній день, проблеми управління персоналом у сфері державної служби України пов'язують з відсутністю чіткого розподілу політичних і адміністративних посад, відкритого конкурсного відбору державних службовців найвищої ланки, управління кар'єрним ростом, ротатії, безперервного професійного навчання, єдиних критеріїв оцінювання та стимулювання, нормативного регулювання вимог професійної етики керівних кадрів.

Отже, для більшої результативності адміністративного управління на місцевому рівні необхідні такі чинники, як:

- проведення програм адміністративного маркетингу для ефективнішого виявлення, оцінки і задоволення попиту громадян на адміністративні послуги;

- створення або залучення спеціалізованих комунікативних організацій для забезпечення професійного обміну між державним, приватним і громадським секторами;

- розробка і запровадження спеціальних нормативних документів для регулювання процедур взаємодії органів влади і громадськості (наприклад, положень про проведення консультацій, вивчення громадської думки і оцінки задоволеності громадян адміністративними послугами; стандартів якості адміністративних (державних) послуг та процедур їх надання; інструкцій з розробки, аналізу, моніторингу, оцінки ефективності політики в окремих органах влади і управління).

- практичні вміння організацій, установ і громадян контролювати місцеву владу і добиватися врахування їхніх пропозицій та інтересів.

Отже, можна стверджувати, що зміна підходів до управління персоналом місцевих органів, формування підходів до людини – державного службовця дає змогу створити систему управління людським розвитком на рівні держави, що сприяє економічному зростанню країни та зростанню рівня життя населення в цілому.

І.О. Чепель

СТАН І ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Прискорення темпів розвитку економіки України, структурні зрушення в господарській системі супроводжуються значними змінами в регіональному соціально-економічному розвитку держави. Поєднання традиційних умов і чинників розвитку економіки з необхідністю швидкого реагування на ринкові перетворення, а також вплив глобалізації зумовили нерівномірність розвитку регіонів, загострення соціальних проблем. Регіональний розвиток, що зумовлює формування регіональної політики,

значною мірою спричинений суспільно-географічними чинниками, такими як природно-ресурсний потенціал, демографічна ситуація, територіальна структура виробництва і розселення, міграційні процеси. Вони впливають на соціально-економічний розвиток регіонів, рівень життя населення. Враховуючи це, мають бути запроваджені різні механізми регіональної політики. Її суть – адекватне відображення процесів і змін, що відбуваються у господарській діяльності та соціальній сфері регіонів, і розроблення системи заходів, що забезпечували б ефективність регіонального розвитку.

В Україні існує значна дивергенція регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку і пов'язаного з ним рівня конкурентоспроможності. За період з 2005 по 2010 рр. диференціація рівнів соціально-економічного розвитку з врахуванням показника валового регіонального продукту (ВРП) на душу населення областей України посилилася.

Результативність проведення реформ в Україні в значній мірі залежить від активного залучення до них регіонів, їх здатності розвиватися, пристосовуватися і реагувати на вимоги і нові можливості, які створюють новітні технології, нововведення, переваги конкуренції. Підвищення її рівня є завданням як внутрішньо регіональної, так і регіональної політики, яка проводиться на регіональному рівні. Необхідна розробка чіткої інноваційної стратегії України, направленої на зближення рівнів соціально – економічного розвитку регіонів, підвищення рівнів їх конкурентоспроможності.

У вересні 2005 року було ухвалено Закон «Про стимулювання розвитку регіонів» [1] – це перший законодавчий акт, який передбачає системний підхід до розв'язання регіональних проблем. Механізм, закладений у законі, начебто досить простий і зрозумілий: Кабінет Міністрів розробляє державну стратегію регіонального розвитку, місцева влада – регіональні стратегії розвитку. Узгодження діяльності центральних і місцевих органів влади у сфері стимулювання розвитку регіонів і реалізації стратегій здійснюється на основі угод, що підписуються між урядом і місцевими радами. Однак існують певні недоліки в редакції цього нормативного акта. Основним джерелом стимулювання розвитку регіонів залишаються кошти державного і частково місцевих бюджетів, але при цьому не визначено гарантованого відсотка коштів, що виділяються на ці цілі. Крім того, як відомо, існують певні проблеми з надходженням коштів із держбюджету, які можуть звести нанівець питання фінансування (наприклад, несвоєчасне надходження коштів ускладнює або робить неможливим їх освоєння). Основними виконавцями стратегій залишаються органи влади, тоді як у європейських країнах розвинена інституція агенцій регіонального розвитку [2, с. 148 – 152].

З огляду на сучасні світові тенденції, зростання ролі регіонів як суб'єктів міжнародних відносин, для України постає питання вдосконалення

адміністративно-територіального устрою, неврегульованості відносин «центр-регіони», міжрегіональних відносин, відносин органів державної влади і місцевого самоврядування на регіональному рівні, формування та розвитку мережі інституцій управління регіональним розвитком. В Україні реалізовано континентальну систему регіонального управління (з активною роллю держави в місцевих справах), за якою на регіональному рівні діють територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. І саме в площині діяльності цих гілок влади існує ряд невирішених питань: неузгодженість і дублювання повноважень місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, що, у свою чергу, зумовило невизначеність зон їхньої відповідальності; відсутність належного ресурсного забезпечення виконання делегованих повноважень; невизначеність принципів типологізації регіонів для цілей державного регулювання їх розвитку; відсутність механізмів запровадження у практику регіонального управління договірних відносин на всіх рівнях - від національного до місцевого.

У вітчизняному законодавстві регіони ототожнюються з адміністративно-територіальними одиницями вищого рівня (АРК, області, м. Київ і Севастополь), які згідно з конституційними положеннями не є правовими суб'єктами, за винятком Автономної Республіки Крим та м. Київ і Севастополь. Відповідно, забезпечити соціально-економічний розвиток регіону можна тільки за умови оптимального співвідношення функцій адміністрування і регулювання, узгодження цілей, інтересів і ресурсів двох видів публічної влади в системі регіонального управління.

Збалансованість регіонального розвитку передбачає дотримання особливої для кожної регіональної системи пропорції складових її потенціалу, утворення елементів, яких бракує структурі регіону, та подолання деструктивності інших складових, стимулювання внутрішньо регіональних і міжрегіональних зв'язків.

Причина зазначених проблем пов'язана з концептуальним рівнем. Це відсутність законодавчого закріплення стратегії регіональної політики з урахуванням сегмента зовнішніх відносин, чіткого визначення повноважень органів регіонального управління та їх розмежування в процесі координації й формування міжнародної політики регіону. Делегування більших повноважень регіону у сфері міжнародних економічних, гуманітарних зв'язків мало б ще один позитивний результат – допомогло б запобігти проблемі надмірної політизації відносин, що перешкоджає об'єктивним напрямом співпраці.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 № 1001, є ще одним важливим кроком у формуванні державної регіональної політики [3]. Мета цієї Стратегії полягає у визначенні ключових проблем регіонального розвитку, пріоритетів державної

регіональної політики з погляду загальнонаціональних потреб та інтересів на період до 2015 р. Стратегію розроблено відповідно до законодавства з урахуванням досвіду регіонального розвитку у країнах Європейського Союзу, Центральної та Східної Європи і СНД. У ній визначено тенденції соціально-економічного розвитку (економічне становище порівняно з країнами-членами ЄС та СНД, міжрегіональні диспропорції: стан і тенденції, економічний потенціал, людські ресурси), основні проблеми регіонального розвитку тощо. Основною метою державної регіональної політики України на сучасному етапі розвитку, згідно зі Стратегією, є створення умов, що дадуть змогу регіонам повністю реалізувати наявний потенціал, зробити максимальний внесок у національну економіку, здобути конкурентні переваги на зовнішньому ринку. З урахуванням наведеного державна регіональна політика має бути спрямована насамперед на вирішення таких проблем: низька інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна активність у них; нерозвинута виробнича та соціальна інфраструктура; зростання регіональних диспропорцій у сфері соціально-економічного розвитку регіонів; слабкі міжрегіональні зв'язки; нераціональне використання людського потенціалу.

Отже, при збереженні конституційного унітарного устрою держави з метою вдосконалення системи координації політики у сфері зовнішніх відносин слід звернути увагу на досвід багаторівневого врядування, дієвість якого доводить досвід Європейського Союзу та інших країн світу. Отже, з точки зору сучасних вимог світового процесу глобалізації державна політика у сфері міжнародних відносин на регіональному рівні потребує певної корекції. У першу чергу така корекція має відбутися через наділення більшими повноваженнями органів місцевого самоврядування на рівні обласних та місцевих рад, у тому числі у сфері зовнішніх, перш за все, економічних відносин регіону. Повноваження регіонів та інститутів державного управління щодо розробки та реалізації зовнішньоекономічної стратегії слід визначити в новому Законі України «Про засади державної регіональної політики». У сучасних умовах регіони набувають все більшої ваги у сфері зовнішніх відносин, тому є нагальна потреба в удосконаленні системи державного управління в цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08 верес. 2005 р. № 2850-IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кузьменко Л. М. Регіональна політика в умовах кризової економіки // Матеріали доповідей V Міжнародного конгресу українських економістів «Україна в XXI столітті: концепції та моделі економічного розвитку» (22 – 26 трав. 2000 р.). – Л. : ІРД. – 2000. – Ч. II. – С. 148 – 153.
3. Про Державну стратегія регіонального розвитку на період до 2015 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2006 р. № 1001. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Матеріали
науково-практичної конференції
за результатами стажування слухачів
спеціальності «Державне управління»
(6 жовтня 2010 р., м. Дніпропетровськ)

За загальною редакцією Є.І. Бородіна

В авторській редакції
Комп'ютерний оригінал-макет *О.М. Рудіка*

Формат 60x84 1/16. Обл.-вид. арк. 4,96

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління
при Президентіві України
Україна, 49044, Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29